

JOURNALISTI

Haarniska yllä

Tekeekö vaate
toimittajan?
Näin pukeutuvat
Marja Sannikka
ja viisi muuta
kollegaa.

8

8
2018

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
94. vuosikerta 15. 6. 2018

tässä lehdessä

KANNEN KUVA: EVELIN KASK

Ylen tuottaja Terhi Upola kertoo, mitä kaikkea verkko-otsikolla pitää myydä. **18**

KUVA: KAI WIDELL

Jokaisen toimituksen pitäisi kirjata toimintaohjeet vihapuheen varalle, sanoo aiheesta gradun tehnyt Suvi-Tuulia Nykänen.

4

"Aikani päätoimittajana voi kiteyttää kahteen kirjaimeen. Ne ovat y ja t", kirjoittaa Markku Lappalainen esseessään.

16

KUVA: JUSSI VIERIMAA

Toimittaja ei ole terapeutti, muistuttavat Annamari Nurminen ja Esko Pihkala.

20

KUVA: KARL VIHJÄLMSSON

För en förslagsredaktör är sommaren en arbetsintensiv period, säger Myrika Ekblom.

22

Aika leijua, takaisin luontoon

MARKKU LAPPALAINEN

Työni *Journalistin* päätoimittajana on ohi, kun tämä lehti ilmestyy. Jään lomille ja vapaalle, joilta jatkan omille poluilleni – eläkkeelle.

Takanani on neljä vuosikymmentä unelmieni ammatissa. Kirjailija **Paavo Haavikko** vapaasti muunnellen: työ on sama mutta eri, samoin sen tekijä – sama mies mutta eri. Alan parhaat perinteet ovat kestäviä, mutta toimintaympäristö ja työnteon käytännöt muuttuvat. Tekijä kasvaa työnsä mukana.

Nämä vuosikymmenet olen kuulunut myös journalistien ammattiliittoon, jonka toiminnassa olen ollut aktiivina eri tasoilla. Paikallistasolla toimin MTV:ssä ja *Turun Sanomissa*, liiton hallituksessa edustin Turun Sanomalehtimiesyhdistystä. Kymmenen freelancevuoteni aikanakin suhteeni liittoon oli tiivis. Tammikuusta 2009 lähtien olen liiton palkollisena

päätoimittanut *Journalistia*.

Journalistiliitossa yhdistyvät aineellinen ja ammatillinen edunvalvonta. Liitto neuvottelee tesseit, antaa työoikeudellista lakiapua ja tukee jäseniään työelämän käännteissä. Liitto on myös yhteisö, joka vaalii jäsentensä ammatillista identiteettiä ja ammattietiikkaa.

”Tämä ammattikunta osaa sanoittaa viestinsä, nuolet löytävät maalinsa kiemurtelematta.

Tämä luontevasti toteutuva kaksoisrooli tekee Journalistiliitosta erityisen. Kaikissa liiton tilaisuuksissa ihmiset puhuvat intohimoisesti myös työstä – eivät pelkästään sen tekemisen ehdoista. Lehtiä tehdään, verkkoa päivitetään ja ohjelmia toimitetaan vähintään tauoilla ja illan tullen. Kuulostellaan kol-

legoiden kuulumisia, päivitetään tietoja – uteliaisuus yhdistää meitä.

Journalisti on toimittajalleen aitiopaikka rakastamaansa työhön ja sen tekijöihin. Lehdentekijät elävät lukijoittensa kanssa myötämät ja vastoinikäymiset.

Hyvien uutisten jano on kova, mutta varjojakin on valaistava. On riemukasta kertoa siitä palosta, jolla kollegat tekevät työtään vaikeissa tilanteissa ja kehittelevät uutta palvelukseen yleisöjään. Kurjista asioista ei ole kiva kertoa, mutta sekin on tehtävä, vaikka sielusta vihlaisee. Totuutta ei lähestytty miellyttämällä.

Oman ulottuvuutensa tämän lehden toimittamiseen tuo se tosiseikka, että leivomme leipää leipureille. Puhelin soi ja sähköposti kilahtaa herkästi. Tämä ammattikunta osaa sanoittaa viestinsä, nuolet löytävät maalinsa kiemurtelematta.

Journalistin tekijällä jalat pysyvät maassa. Minun on aika leijua teille, takaisin luontoon, hyvillä mielin.

Journalisti vaalii laadukasta journalismia, sananvapautta ja alan parhaita perinteitä. Journalisti tarkastelee kriittisesti media-alaa ja sen ilmiöitä.

Orkesterille ja yleisölle kiitos

Journalismi on eräänlaista orkesterisoittoa. *Journalisti* on pieni kamariorkesteri, jossa jokaisella soittajalla on oma roolinsa. Lehti on tekijöittensä näköinen, monimuotoinen palapeli.

Kiitän *Journalistin* toimitusta omistautumisesta ja erinomaisesta yhteistyöstä. Toimitussihteeri **Manu Marttinen**, toimittajat **Nina Erho** ja **Marja Honkonen** sekä ulkoasutoimittaja **Heli Saarela** sijaistava **Kai Widell** soittavat taidolla tässä

bändissä. Heille kiitollisena ojennan tahtipuikon **Maria Petterssonille**.

Kiitos myös muille *Journalistiin* sisältöä tekeville ja tehneille. Kirjoittajia, kuvaajia ja kuvittajia on vuosien saatossa kertynyt useita satoja.

Lehti elää lukijasuhteesta, se *Journalistilla* on tiivis. Lukijatutkimus ja muu palaute kertovat, että olemme saaneet soittomme soimaan. Suurkiitos yleisölle!

KASVO

SUVI-TUULIA NYKÄNEN

- 24-vuotias Länsi-Savon uutistoimittaja.
- Työskennellyt myös Keskiuomalaisessa, Sunnuntaisuomalaisessa ja Iltalehdessä.
- Valmistunut Jyväskylän yliopistosta filosofian maisteriksi pääaineenaan journalistiikka.
- Nykäsen pro gradu -tutkielma ”Vihapuhe ja toimittajien selviämiskeinot” hyväksyttiin toukokuussa. Tutkimukseen haastatellut toimittajat eivät liity julkisuudessa olleisiin oikeustapauksiin.
- Miten selvittää vihapuheesta? Lue Nykäsen viisi vinkkiä toimittajille ja esimiehille: journalisti.fi

En minä, vaan tämä ammatti

Vihapuheen ilmiöllistäminen auttaa, kun toimittaja on verkkoraivon kohteena, sanoo itsekin solvatuksi joutunut Suvi-Tuulia Nykänen.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • RISTO HÄMÄLÄINEN, KUVA

Kun Suvi-Tuulia Nykänen joutui pari vuotta sitten keväällä maahanmuuttoa sivuavien juttujensa takia verkkovihaan kohteeksi, se tuntui hirveältä – ja epärealistiselta.

”Jos jutuissa ei ole mitään oikaistavaa, siinä loppuvat median keinot tehdä asialle mitään”, hän sanoo.

Ilta-lehdessä tuolloin työskennellyttä Nykästä muun muassa kutsuttiin *MV-lehdessä* ”maksetuksi valehtelijaksi”. Sähköpostitse hänen ulkonäköään haukuttiin ja hänen toivottiin joutuvan raiskatuksi.

Nykänen ei antanut solvausten vaikuttaa työhönsä, mutta ne tekivät olon epämiellyttäväksi.

”Aamulla pelotti avata sähköposti.”

KOKEMUKSET KÄÄNTYIVÄT ideaksi journalistiikan opinnäytteelle. Pro gradu -tutkielmassaan Nykänen selvitti, miten tavalliset ”rivitoimittajat” käsittelevät vihapuheen kohteeksi joutumista.

Seitsemässä nimettömänä tehdyssä syvähaastattelussa nousi esiin itsellekin tuttuja selviytymiskeinoja. Useat haastateltavista pyrkivät esimerkiksi ilmiöllistämään vihapuheen: se en ole minä, vaan tämä ammatti.

”Kyse on vaikuttamisesta, jolla pyritään siihen, etteivät toimittajat kirjoittaisi tietyistä asioista tietyllä tavalla”, Nykänen sanoo.

Muita keinoja olivat läheisille ja kollegoille puhuminen, sosiaalisen median tilien rajoittaminen ja numeron salaaminen.

Tutkielman otos on pieni, mutta Nykänen uskoo sen kuvaavan tilannetta etenkin suurimmissa mediataloissa.

Vihapuheen kohteeksi voi joutua odottamatta. Siksi Nykänen toivoisi, että asiasta keskusteltaisiin jo toimittajakoulutuksessa.

”Samalla tavalla kuin puhutaan muustakin painostuksesta, pitäisi puhua tästäkin.”

HAASTATTELUJEN PERUSTEELLA työnantajilla on ryhdistäytymisen paikka. Haastateltavista neljä kyseenalaisti esimiestensä ammattitaidon, koska nämä eivät olleet suhtautuneet vihapalautteeseen riittävän vakavasti.

Siksi Nykänen summasi viiden kohdan ohjeet sekä toimittajille että pomoille. Vähintä, mitä toimituksissa pitäisi tehdä, olisi kirjata edes jonkinlaiset toimintaohjeet.

”Jos ilmoitat asiasta esimiehelle ja hän vastaa sähköpostiin vain, että ’ok’, se ei riitä.”

VIHAPUHEESEEN liittyvät oikeudenkäynnit Nykänen näkee tärkeinä. Ne ovat oikeusvaltion osoitus siitä, missä raja menee.

”Jos esimies vastaa sähköpostiin vain, että ’ok’, se ei riitä.”

Suuri merkitys on silti pienilläkin eleillä, kuten sillä, kun vihakampanjoinnin kohteena ollut toimittaja **Rebekka Härkönen** kutsuttiin pudottamaan aloituskiekko jääkiekkopeliin.

”Kun katsoin sitä telkkarista, aloin itkeä”, Nykänen kertoo.

”Vihapuheen kohteena ollessa tuntuu kuin kaikki vihaisivat minua ja juttuani. Eihän se niin ole.” •

OIKEUDENKÄYNTI ALKOI 13. KESÄKUUTA

● Johan Bäckmania syytetään törkeistä kunnianloukkauksista ja vainoamisesta.

● Ilja Janitskinia syytetään törkeistä kunnianloukkauksista, laittomasta uhkauksesta, salassapitorikoksista, tekijänoikeusrikoksista, kiihottamisesta kansanryhmää vastaan, rahan-keräysrikoksista ja rahapelirikoksista.

Kansalaiset mukaan. "Toivon, että suuri yleisö antaisi henkistä tukea työlle, jossa moniarvoista viestintää pidetään yllä", sanoo Helsingin yliopiston rikosoikeuden professori Kimmo Nuotio.

Maalitus on koko yhteiskunnan asia

NINA ERHO, TEKSTI • JUSSI SÄRKILAHTI, KUVA

Helsingin käräjäoikeudessa käsitellään parhaillaan syytteitä toimittajiin ja mediaan kohdistuneista rikoksista. Haitalliseen vaikuttamiseen voisi puuttua terävämmiin.

Keinot puuttua kampanjoihin, joissa iso joukko ihmisiä yllytetään toimittajan tai virkamiehen kimppuun, vaativat lisää pohdintaa, sanoo Helsingin yliopiston rikosoikeuden professori **Kimmo Nuotio**.

"Nyt rikosoikeusjärjestelmä perustuu siihen, että asioita hahmotetaan yksittäisinä tekoina."

Toisaalta lainsäädäntöämme on viime vuosina kehitetty niin, että painostamiseen päästään paremmin kiinni.

"Esimerkiksi vainoamisen kriminalisointi oli askel siihen suuntaan", Nuotio sanoo.

Tällä viikolla alkaneessa oikeudenkäynnissä dosentti **Johan Bäckmania** syytettiin Ylen toimittajan **Jessikka Aron** vainoamisesta ja törkeästä kunnianloukkauksesta.

Oikeus käsittelee myös laajaa *MV-lehteen* liittyvää rikosvyyhtiä.

NUOTION MIELESTÄ voisi harkita, että työtään tekevään toimittajaan kohdistettu laitton uhkaus muutettaisiin virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi.

Nyt asianomistajan on itse vaadittava rangaistusta, ellei kyseessä ole erittäin tärkeä yleinen etu. Sellaista valtakunnansyyttäjää ei taannoin nähnyt **Rebekka Härkösen** häirintätapauksessa.

Nuotion mielestä ratkaisussa jäi huomiotta, että toimittaja ei ole satunnainen yksittäinen henkilö vaan sananvapausammattin edustaja.

"Pyrkimys hiljentää toimittajia on perustavanlaatuinen sananvapauskysymys. Jos toimittajia painostetaan, jotta tietynlaista tietoa tulisi vähemmän, jokaisen oikeus monipuoliseen tietoon vaarantuu."

Periaatteessa moniäänisyyttä edustaa myös vaihtoehtomedia – mutta ei silloin, kun sitä tehdään laittomin keinoin.

"Vihakampanjat, salassa pidettävien tietojen julkistaminen ja kii-

hottaminen kansanryhmää vastaan eivät nauti sananvapauden suojaa."

POLIISSIHALLITUKSESSA työskentelevä poliisiylitarkastaja **Mikko Eränen** pitää juuri nyt tärkeimpänä, että ilmi tulleet teot kulkevat tehokkaasti poliisilta syyttäjälle ja tuomioistuimeen ja rikosvastuu toteutuu.

Ongelmallisia ovat asianomistajarikokset, jotka voivat jäädä seuraamuksitta, jos uhrilta loppuvat voimat. Silloin kiusatun lisäksi ilman oikeutta jää yhteiskunta.

"Maalittaminen on yksilölle kohtuutonta, mutta pohjimmiltaan kyse on siitä, että yksilöiden kautta pyritään horjuttamaan instituutioiden luotettavuutta ja uskottavuutta. Tämä ei koske vain yksittäisiä toimittajia ja poliiseja vaan on paljon isompi asia."

Eräsen mielestä keskustelun paikka voi olla myös siinä, pitäisikö epäasiallinen yksityistietojen käyttö kriminalisoida.

"Julkisesta lähteestä saatavilla olevan materiaalin levittäminen ei välttämättä suoraan täytä mitään

rangaistavuutta, mutta jos tavoite on toisen mustamaalaaminen, onko keinovalikoima sen estämiseen riittävä?"

Ongelma vihapuheeseen liittyvien rikosilmoitusten etenemisessä kohti tuomioistuimen ratkaisuja on niiden iso ja muuttuva määrä.

Nyt kihlakunnansyyttäjä nosti syytteet rikoksista, joista epäiltynä *MV-lehden* perustaja **Ilja Janitskin** vangittiin, minkä lisäksi valtakunnansyyttäjä nosti syytteitä sananvapausrikoksista.

Koska rikosilmoituksia on yhteensä useita kymmeniä, oikeudenkäyntejä on todennäköisesti tulossa lisää.

OIKEUSMINISTERIÖSSÄ ON meneillään kaksivuotinen *Against hate* -hanke, jossa tuetaan sekä instituutioita että kansalaisia.

"Koulutamme viranomaisia, laajennamme viharikosraportointia poliisista syyttäjä- ja tuomioistuinlaitokseen, kehitämme työkalun vihapuheen tunnistamiseen sekä tiivistämme kansalaisjärjestöjen ja viranomaisten yhteistyötä", sanoo hankepäällikkö **Milla Aaltonen**. ●

JOHANNA VEHKOO
 painokoneetseis@gmail.com
 KIRJOITTAJA ON VAPAA TOIMITTAJA, TIETOKIRJAILIJA JA YKSI LONG PLAYN PERUSTAJISTA.

Pieni kohu-opas

Journalismissa tarkkuus on hyve. Tämä koskee myös kielellistä ilmaisu.

Hyvä journalistin kieli on täsmällistä. Täytesanoja on vältettävä, samoin turhanpäiväistä kuvailua ja adjektiivipöhöä.

Uutistekstissä mennään suoraan asiaan. Monimutkaisetkin kokonaisuudet täytyy edes yrittää kertoa selkeästi, tiivistää olennainen informaatio.

Siksi on harmillista, kun monimutkaisia ilmiöitä aletaan kuvata näennäisen kätevillä otsikkosanoilla, jotka johtavat lukijan harhaan. Jo pitkään suosituin tällainen sana on ollut kohu.

JOSKUS KOHU on oikeasti kohu, eli asia, jonka johdosta nousee kohinaa ja meteliä. Useimmiten se on kuitenkin ytimeltään jotakin muuta: esimerkiksi kritiikkiä, yhteiskunnallista keskustelua, väärinymmärrystä, huumoria, loukkaantumista, paljastuksia, skuppeja tai skandaaleja. Jos näistä puhuttaisiin niiden oikeilla nimillä, uutisia kuluttava yleisö saisi parempaa palvelua.

Silläkin on merkitystä, mikä on kohun mittakaava: puhutaanko Yhdysvaltain hallintoa ja siten koko maailmanpolitiikkaa ravistelevasta skandaalista vai ohimenevästä somekiistasta, johon osallistuu kolme ihmistä.

Kohujournalismissa media itse määrittelee asian kohuksi ja etäännyttää näin itsensä vastuusta kytkä aihe tosimaailman tapahtumiin.

Kohu-uutisen lajityyppiin kuuluu, että siitä voidaan häivyttää kaikki yhteydet tosielämään: kuka puhuu, missä, miksi ja mitä merkitystä asialla on. Entä jos uutisessa sanottaisiin, että kolme ihmistä

keskusteli Twitterissä? Olisiko uutista silloin olemassa?

ETSIN SUOMEN suurimpien tiedotusvälineiden uutisjutuista vuoden sisään kohuina uutisoituja asioita. Nyt erittelen, mistä näissä kohuissa oikeasti oli kyse.

Aku Louhimiehen ohjausmetodeista noussut kohu. Tärkeä tasa-arvoon ja vallankäyttöön liittyvä keskustelunaihe, joka tuli ilmi ansiokkaan journalistisen työn tuloksena.

"Facebook-kohu." Tietosuojaskandaali. Cambridge Analytica hankki hämärin keinoin dataa jopa 50 miljoonasta ihmisestä ja käytti sitä propagandan suuntaamiseen.

"Facebook-kohu." Poliisien Facebook-ryhmässä käytettiin rasistista kieltä.

Kohu-urheilija Kristiina Mäkelä. Kolmiloikkaaja arvosteli Urheiluliittoa, liitto ei tykännyt.

"Kohu oppilaiden seksuaalisesta häirinnästä puhuttaa yhä." Oppilaiden seksuaalinen häirintä puhuttaa yhä.

Greve-kohu. Kansallisbaletin johtajan epäasiallinen käytös, seksuaalinen häirintä.

Weinstein-kohu. Seksuaalinen häirintä, väkivalta.

Trumpin pojan Venäjä-yhteyksistä noussut kohu. Poliittinen skandaali.

Romanien kohtelusta huoltoasemalla noussut kohu. Rasismia, syrjintää.

Antti Rinne ja synnytystalkoot -kohu. Niin sanottu facepalm. Sanalle ei ole hyvää suomennosta.

Herra Heinämäki -kohu. Nainen kysyi Yleltä ihan asiallisen kysymyksen, vihaajat raivostuivat.

Ateneumin Aino-triptyykin liittynyt kohu. Tätä voi pitää mediakohuna, jonka loi Helsingin Sanomat itse. Ei ollut feministilaumaa, joka olisi vaatinut maalauksen poistamista. Lukijalle asian todellista laittaa ei tosin missään vaiheessa tehty selväksi. ●

Kollegojen kuteet

Kuusi media-alan ammattilaista näyttää ja kertoo, miten he pukeutuvat töihin. Kerro sinäkin Twitterissä hashtagilla #paallakoska.

MARJA HONKONEN JA NINA ERHO, TEKSTI • EVELIN KASK, KUVAT

TOIMITTAJA JANI NIIPOLA, 42, TYÖSKENTELEE KAUPPALEHTI OPTIOSSA. HÄN ON KIRJOITTANUT KIRJAN VAPAA TYYLI SEKÄ MENESTY TYYLILLÄ -KIRJAN YHDESSÄ MINNA KIISTALAN KANS-SA. HÄN PITÄÄ YHDEN MIEHEN TYYLI -BLOGIA.

”Taloustoimittajana haastatteluissa on vastassa ihmisiä puvussa ja jakkupuvussa, ja kunnioitan tilannetta omilla vaatteillani. Kun hakkaan hiki hatussa konetta toimituksessa, olen vähän kuin eri duunissa. Yllättävissä tilanteissa auttaa solmio salkussa.

Perusunivormujani ovat puku sekä puuvilla-chinot tai farkut pikkutakin kanssa. Niitä varioimalla ei tarvitse päivällä miettiä, mitä aamulla tulikaan päälle. En varsinaisesti ajattele, näytänkö *Kaup-palehden* toimittajalta, mutta ehkä pikkutakki ilmentää sitä.

Hyvin istuvassa puvussa fiilis on hyvä, eli siinä on myös itseluottamuskuulma. Mukavuutta lisäävät

hengittävä materiaali, vuoreton takki ja se, etten yritä juosta kymmenen minuutin matkoja viidessä. Tuuhea partani, vaikka siistiksi kehuttu, tuo pukuun kontrastia.

Asuin pitkään Italiassa, missä on maailman luonnollisinta kiinnittää pukeutumiseen huomiota. Sen ja kirjojen myötä vaateasioita on tullut mietittyä. Vaatekaupassa kannattaa kerran käyttää kunnolla aikaa, niin sitten on, mistä ottaa. Sijoitus laatukenkiin kannattaa, ja korkean hinnan voi jakaa monelle vuodelle.

Omia neuvojani rikon esimerkiksi siinä, että usein silitän paidat vain edestä. Ehkä se tulee tehtyä vähän kieli poskessa.”

VALOKUVAAJA TOMMI TUOMI, 47, TYÖSKENTELEE OTAVAMEDIASSA JA KUVAA SEURALLE, VIVALLE JA KOTILÄÄKÄRILLE.

"Minulla on kaapissa paljon kauluspaitoja, joita käytän harvoin, koska silittämiseen ei meinaa löytyä aikaa. Tyylini on epämuodollinen. Vaatteiden pitää olla siistit, mutta ilmeisesti kuvaajat lasketaan taiteellisten ammattien joukkoon, ja meille suodaan enemmän vapauksia kuin muille. Olen nähnyt epäsiistimpiäkin kollegoja, enkä ole koskaan kuullut, että heille olisi valitettu pukeutumisesta.

Mukanani on aina reppu, ja usein myös toinen laukku. Villapaidoista tykkäisin, mutta kuvatessa saa touhuta niin paljon, että vaatteiden on oltava kevyt.

Jos tiedän meneväni kuvaamaan korkearvoista ministeriä, saatan miettiä, etten näytä liian erikoiselta. He ovat tottuneet siihen, että ihmisillä on aina pikkutakki ja kravatti. Silloin käytän pikkutakkia, mutta kravatin jätän pois.

Parhaita vaatteita ei kannata pitää töissä. Saattaa käydä niin, että iltapäivällä ollaankin autokorjaamon lattialla. Aika usein joutuu likaamaan housut. Parhaat kuvakulmat eivät löydy seisten.

Paras olisi, jos olisi olemassa joku tyylikäs, virallisen näköinen kuvaajajahaalari. Sellaisesta tykkäisin."

MUOTI- JA LIFESTYLE-TOIMITTAJA PIA HOLLO, 41, TYÖSKENTELEE FREELANCETOIMITTAJANA JA STYLISTINÄ MUUN MUASSA SANOMAN AIKAKAUSLEHDILLE, KUTEN ME NAISILLE, MEIDÄN PERHEELLE JA ET-LEHDELLE.

”Minulla on suoraan sanottuna tylsän klassinen tyyli. Työpäiväni ovat todella vaihtelevia, ja mustat housut ja nahkatakki ovat varmimmat valinnat. Niillä pärjää läpi melkein minkä tahansa päivän.

Tekemistä on paljon, joten omien asujen miettimien jää taka-alalle. Usein päädyn mustaan. Koitan aina lisätä mukaan pienen persoonallisuuttani mukailevan yksityiskohdan kuten kuviohuivin tai kirjailut kau-luksissa.

Kun menen tapaamaan ostajia, mietin pukeutumistani tietysti eri tavalla kuin mennessäni kuvauksiin kantamaan huonekaluja. Ostajan tapaaminen on minulle kuin työhaastattelu: mietin esimerkiksi lehden brändiä.

Kun aloitin urani, panostin kaikkiin juttuihin enemmän. Pukeuduin, kuten oletin muoti- ja kauneustoitajien pukeutuvan. Tyylini ei ole radikaalisti muuttunut, mutta nyt kun on kolme lasta ja kulut sen mukaiset, ei voi ostaa koko palkalla dolcegabbanaa.

Jos voisin, pitäisin töissä enemmän korollisia kenkiä. Kävelen kuitenkin kymmenen kilometriä päivässä, kun kierrän hakemassa kuvausrekvisiittaa pr-toimistoista. Käsilaukkukaan ei voi olla kovin painava. Niiden suhteen on pakko pitää järki päässä.”

MARJA SANNIKKA, 41, TYÖSKENTELEE A-STUDION TOIMITTAJANA. SYKSYLLÄ HÄN ALOITTAU Uudessa ajankohtaisohjelmassa SANNIKKA & UKKOLA.

”En halua käyttää vaatteiden miettimiseen kauheasti aikaa, ja haluan tyylini tukevan A-studion linjaa. Ratkaisu ovat yhden merkin hillityt mekot. Kun niihin tarvitaan vaihtelua, Ylen stylistit auttavat. Koska ostan älyttömän vähän vaatteita, en juuri ajattele hintaa.

Kun tulossa on linnan juhlat tai vaalitenttisarja, olen oppinut hoitamaan vaatteet kuntoon ensimmäisenä. Koska en halua miettiä ruudussa vaatteitani, käytän hyväksi havaittuja uudestaan. Joskus yllätyksiä tulee silti. Esimerkiksi kerran nahkahame liimautui studion jakkaraan.

Kun minulla oli pidempi tukka, lähettimet sai sen alle piiloon. Lyhyemmällä tukalla ne olivat kyttyränä selässä, kunnes kollega vinkkasi, että teetä alushame taskuilla.

Vaikka Ylellä ei ole toimittajille pukeutumisohjeita, olen halunnut solahtaa ohjelmieni perinteisiin. Jos tulossa on kova poliitikkohaastattelu, saatan laittaa vaikka pinkin ’tykkihameen’. Jos on tapahtunut jotain surullista, ylläni on todennäköisesti housupuku ja tummaa.

Aamu-tv:ssä vaatteeni ja kampaukseni vaihtelivat enemmän, ja palautettakin tuli enemmän. Välillä olen yllättynyt siitä, mitä kaikkea naisten pukeutumiseen voi liittyä. Jos olen tavallista naisellisempi tai huolitellumpi, sekin saattaa ärsyttää.”

TOIMITTAJA JECATERINA MANTSINEN, 27, TYÖSKENTELEE STT:SSÄ RIKOSSEKÄ POLITIIKAN JA TALOUDEN VUOROISSA.

"Olen herännyt jo pidemmän aikaa varttia ennen kuin lähdän töihin. Otan kaapista, mitä sattuu olemaan puhtaana. Tuomiois-
tuin- ja eduskuntakeikkoja lukuunottamatta
käytän samoja vaatteita kuin vapaa-ajalla.
Esimerkiksi rikospaikalla silminnäkijöitä
haastatellessa on etu näyttää tavalliselta.

Töissä en ajattele, että olisin jonkun kat-
seen alaisena tai että minun täytyisi solut-
tautua joukkoon. Ainoastaan eduskunnassa
haluaisin olla mahdollisimman huomaama-
ton. Se on jotenkin teatraalisen konserva-
tiivinen ja maskuliininen ympäristö, jossa
tunnen itseni ulkopuoliseksi. Joskus tiedo-
tustilaisuuksissa tuntuu, että siellä on puku-
miehiä edessä ja pukumiehiä kysymässä – ja
sitten minä. Jos pystyisin, pukeutuisin edus-
kuntaan keski-ikäiseksi mieheksi.

Toisaalta, jos joku pitäisi minua epäpäte-
vänä kukkamekon takia, en voi sille mitään.
Toimittajan rooli pitää mielestäni sisällään
sen, ettei ole väliä miltä näytän, minkä ikä-
nen olen tai pukeudunko jakkupukuun vai
legginseihin.

Juttukeikkoja on vähän, enkä joudu teke-
mään pukeutumisessa hirveästi kompromis-
seja. Toimituksessa minulla on villasukat. Ne
laitan jalkaan myös kesällä."

Tänään päällä, koska...

”Asenteeni työpukeutumiseen heijastelee varmaan sitä, että aloitin työelämässä varsin nuorena. – Teinivaatteet jäivät, ja minun piti äkkiä miettiä, miten pukeutuu aikuinen, toimistotyötä tekevä nainen. Vaatteet olivat tapa sulautua joukkoon. Porukan nuorimpana yhdessä Suomen suurimmista sanomalehdistä minun piti olla yhtä uskottava kuin kuka tahansa, olin sitten menossa tapaamaan ministeriä tai viihdetaiteilijaa.”

Näin kertoo toimittaja **Minna Kiistala** yhdessä **Jani Niipolan** kanssa kirjoittamassaan kirjassa *Menesty tyylillä*. Tunnistan ilmiön hyvin. Vaikka uran alusta on jo vuosia, ja jakkupuvut ja papiljottikiharat ovat sittemmin jääneet, uskottavuudella ja vaatteilla on edelleen toistensa kanssa tekemistä.

Kirjoitan tätä mukavasti farkuissa ja flanellipaidassa, mutta jos tänään olisi keikka, ylläni olisi muuta. Toki arvostuksesta haastateltavaa kohtaan. Mutta ennen muuta siksi, että asiallinen ”haarniska” antaa varmuuden tunnetta tässä oudossa ammatissa, jossa vieraita ihmisistä on usein saatava ”kaikki irti” ensitapauksella.

Työnantajalta en ole saanut pukeutumisohjeita, kuten eivät tämän jutun haastateltavatkaan. Silti jokaisella heistä on oma käsityksensä siitä, miten juuri heidän työssään kannattaa pukeutua. Päätöksiin vaikuttavat kohdattavat ihmiset, käytännön työolot, ajankäyttöön liittyvät valinnat sekä oma ja median imago.

Toisaalta kollega muisti vuosien takaa erään päätoimittajan, joka sai idean, että toimituksessa pukeuduttaisiin tietyllä, bisneshenkisellä tavalla.

Ehdotus nauratti mutta myös suututti journalisteja, jotka olivat pukeneet aamulla päälleen ’jotain kaapista’ ikään kuin ajatellen, että intohimoammatin harjoittajan huomio on luonnollisesti muualla kuin vaatteissa. Monelle meistä on tärkeää olla töissäkin ”niin kuin on”, mutta sekin voi olla tapa brändäytyä. Jatkumon toisessa päässä ovat tietenkin ne, joille tyyli ja vaatteet ovat osa työn sisältöä.

Kun aloimme tehdä tätä juttua, aioimme löytää haastateltavaksi alan pukeutujien arkkityyppejä. Vaikka tajuimme pian, ettei lähtökohta auttaisi kertomaan todellisuudesta, viimeistään sen osoitti haastateltavien etsintä. ”Kulttuurikaavut” olivat jo pääosin eläkkeellä. Kaikki kuvaajat eivät enää autoile repparikeikoille lantsarit takakontissa. Kaikilla rikostoimittajilla ei ole nahkatakkia – eikä viestintäkonsulteilla pukua.

Yllättävintä oli se, että pukeutuminen voi olla niin ärsyttävä ja arka aihe. Eräs kollega kieltäytyi haastattelusta pahoillaan siitä, että vaatteet olivat ensimmäinen asia, josta *Journalisti* koskaan kysyi häneltä mitään. Toinen kieltäytyi, koska on pakotettu varomaan henkilökohtaisten asioiden paljastamista ja julkista henkilön paukuttelua ammatillisella imagollaan.

Varmaa on se, ettei koko kuva ole vielä tässäkään. Miksi sinulla on töissä tänään juuri nuo vaatteet päällä? Kerro se Twitterissä tunnisteella #paallakoska.

**VILLE KORMILAINEN, 37, TYÖSKENTELEE
VIESTINTÄTOIMISTO TEKIRISSÄ SOMEEN JA
SISÄLTÖMARKKINOINTIIN ERIKOISTUNEEN
KUHINA-YKSIKÖN VETÄJÄNÄ.**

”Perusasuni on aika sama päivästä riippumatta: siistit farkut ja tennarit tai lenkkarit. Jos menen asiakkaalle, paita on ehkä kauluspaita. Pukua en käytä juuri koskaan enkä käytännössä pikkutakkiakaan.

Tekirin hallituksen puheenjohtaja **Harri Saukkomaa** sanoi joskus, että toivottavaa olisi, että ihmisillä olisi vaatteet päällä töissä, eli jokainen päättää itse, mitä päälleen laittaa. On lahja, ettei tarvitse sorvautua muottiin, jossa ei koe oloaan hyväksi. Toisaalta en varmaan sellaisiin paikkoihin hakeutuisikaan.

Jotkut työkaverit tykkäävät käyttää pukua, mutta itselleni pikkutakkimuotti ei tunnu omalta. Ehkä puvun käyttöön ei ole rutiinia, koska tyylini muotoutui toimittajana.

Perinteiset odotukset siitä, että konsultilla on puku päällä, ovat mielestäni muuttumassa myös asiakaspäässä. Itse koen, että se, mitä konsultti suustaan päästää, on relevantein asia. Luottamus siihen, että riitän ilman kriiseilyä omasta olemuksestani, on myös iän ja kokemuksen tulosta.

Vaikka pukeudun töihin rennosti, vapaa-ajan vaatteeni ovat vielä rennommat. Meillä on koiria, mikä tarkoittaa, että töiden jälkeen vedetään jotkut ryysyt niskaan ja lähdetään ulkoilemaan.” ●

Myllytys koettelee sananvapautta

ESSEE

○ MARKKU LAPPALAINEN
KIRJOITTAJA ON JOURNALISTIN
PÄÄTOIMITTAJA, JOKA JÄÄ KESÄLLÄ
ELÄKKEELLE.

Toimituksien supistukset ja ulkopuolinen painostus leimaavat journalistien arkea, kirjoittaa päätoimittaja Markku Lappalainen.

A

ikani *Journalistin* päätoimittajana voi kiteyttää kahteen kirjaimeen, jotka ovat leimanneet media-alan arkea.

Kirjaimet ovat y ja t. Ne liittyvät moniin keskeisiin tapahtumiin ja ilmiöihin, joita *Journalisti* on käsitellyt yhdeksän ja puolen viime vuoden aikana.

Yt:t – taloudellisiin ja/tai tuotannollisiin syihin perustuvat yhteistoimintaneuvottelut – merkitsevät paljon muutakin kuin irtisanomisia ja uudelleenjärjestelyjä. Niiden vaikutukset ulottuvat syvälle tiedonvälityksen ytimeen: sananvapauteen sekä ihmisten oikeuteen saada oikeita ja olennaisia tietoja.

Kalevan entinen päätoimittaja, sittemmin Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja **Risto Uimonen** kuvasi vuonna 2009 mediataloissa alkaneita yt-neuvotteluja arveluttaviksi.

”Nyt kaivetaan suomalaisen journalismin uskottavuuden hautaa, leikitään tulella. Isot asiat ovat pelissä – toimituksia supistetaan, tiedottajien määrä kasvaa.”

Uskottavuuden hautaa oli alettu kaivaa myös Uimosen entisellä reviirillä, *Kalevassa*. Hänen seuraajansa **Markku Mantila** joutui jokseenkin ensi töinään yt-neuvottelujen pyörteisiin.

”Saivat olla ensimmäiset ja viimeiset”, Mantila totesi.

Viiden päätoimittajavuotensa aikana Mantila joutui monesti syömään sanansa. Myös hänen seuraajalleen yt:t ovat tulleet tutuiksi. Uutisoimme *Journalistin* tässä numerossa *Kalevan* tuoreimmista leikkauksista.

KAIKKI PERINTEISET mediatalot ovat käyneet läpi samanlaisen myllytyksen. Toimituksia on supistettu ja toimintaa järjestelty toistuvina aaltoina.

Nyt jo puhki puhuttu median murros ei vielä kymmenkunta vuotta sitten hahmottunut kaikissa ulottuvuuksissaan. Vähitellen kävi ilmi, että kyseessä ei ollut 1990-luvun laman kaltainen, verrattain nopeasti ohi menevä talouden häiriötila.

KUVA: KAI WIDELL

Sananvapauden kannalta on ensiarvoista, että journalistit voivat tehdä työtään tarvitsematta pelätä ja tulematta ahdistelluiksi.

Perinteisen median ansainta oli hakuksessa: mainosraha etsi uusia väyliä ja digitaaliset kanavat alkoivat valloittaa sisällön jakelua – tuottamatta paljonkaan, mutta rahaa ahmien.

Työntekijöiden hämmennystä lisäsi se, että monet mediatalot maksoivat omistajilleen edelleen sievoisia osinkoja ja jopa lisäosinkoja. Jaettavaa saatiin vähentämällä henkilökuntaa. Se puhalsi moneen toimitukseen pahaa ilmaa.

Työtä tehtiin aiempaa enemmän entistä pienemmällä joukolla: printtiä ja digiä, hitaasti ja reaaliaikaisesti. Ryhdyttiin somettamaan ja kehittämään uusia palveluja. Väsymys ja paha mieli pesiytyivät sellaisillekin työpaikoille, jotka tunnettiin hyvästä meiningistään.

Säästökuurit ja uudet linjaukset heikensivät myös freelancerien työmahdollisuuksia, mikä on osaltaan kaventanut sisältöjen monimuotoisuutta. Sama vaikutus on ollut toimitusmateriaalin kiertäyksellä.

YT:T EIVÄT LIITY pelkästään sanomalehtivoimistukseen mediaan. Yleisradiossa on viime vuosien aikana ollut käynnissä jatkuva yt-prosessi: neuvotteluja neuvottelujen jälkeen, ja pahimmillaan useita päälletysten.

Samalla kun Ylen toimintoja on järjestely uudelleen (ja uudelleen), väkeä on vähennetty – kenties kuitenkin hieman pehmeämmin keinoin kuin kaupallisen median puolella. Jokaiselle yksilölle työn loppuminen on kova paikka, tapahtuipa se miten tahansa.

Yleen on kohdistunut myös poikkeuksellisen kova poliittinen paine.

Mika Lintilän (kesk.) johtama parlamentaarinen työryhmä loi nykyisen, veropohjaisen rahoitusmallin. Pian sen jälkeen käynnistyi toinen parlamentaarinen työ **Arto Satosen** (kok.) johdolla: nyt linjauksen kohteena olivat rahoitus ja Ylen tehtävät.

Kriittisen julkisuuden kohteeksi joutuneet poliitikot ovat kerkeästi painostaneet Yleä vilauttamalla rahoituskorttia. Myös kaupallinen media on näyttävästi

leimannut Ylen ”markkinahäiriköksi”, vaikka Ylellä ei ole avainroolia sen vaikeuksissa.

Eräänlainen poliittisen paineen huijapentuma oli pääministeri **Juha Sipilän** (kesk.) viestittely. Sen käsittely Ylessä johti kriisiin. Yle sai langettavan päätöksen Julkisen sanan neuvostolta journalistisen päätösvallan luovuttamisesta ulkopuoliselle.

Lopulta Ylen uutis- ja ajankohtaistoinnin vastaava päätoimittaja **Atte Jääskeläinen** erosi, mutta Sipilä pääsi livahdamaan vastuusta vähin seurauksin.

Rahoituksen vähentämisellä uhkailu ja jatkuvat yt-neuvottelut ovat luoneet hämmennystä, jolla on vaikuttanut Ylen toimintaan.

Vaikka väki väsy, Ylessäkin työntekijöitä leimaa sama eetos kuin kaupallisen median kollegoita: fokus on työssä myös silloin, kun paine kattilassa kasvaa – tulee se ulkoa tai sisältä.

TÄMÄN KAIKEN katveessa on vähitellen voimistunut yhteiskunnan polarisaatioita ilmentävä vihan ilmapiiri, jossa tarkistettut tosiasiat eivät ole kovaa valuuttaa. Kampanjointi journalisteja, ”valtamediaksi” leimattua perinteistä mediaa ja kaikkia *Journalistin ohjeita* noudattavia vastaan on voimistunut.

Rujoimmillaan kampanjointi on yksittäisiin tekijöihin ja toimituksiin kohdistuvaa ahdistelua, jonka tavoite on vai-

kuttaa siihen, mitä julkaistaan – siihen, millaista tietoa yleisölle saa välittää. Ahdistelun vaikuttimeksi on riittänyt joskus sekin, että toimittaja on julkaissut tietoja, joista ahdistelija ei pidä.

Journalismin suurin uhka eivät sittenkään ole Risto Uimosen mainitsemat tiedottajat. Toimituksien supistamisen risikit hän ymmärsi oikein, mutta harva tajusi vielä kymmenkunta vuotta sitten, millaiset mitat painostus ja suoranainen uhkailu voivat saada.

Sananvapauden kannalta on ensiarvoista, että journalistit voivat tehdä työtään tarvitsematta pelätä ja tulematta ahdistelluiksi. Sananvapaustyö pitää turvata lailla. Olemassa olevan lainsäädännön turva ei ole riittävä, kuten rikos oikeuden professori **Kimmo Nuotio** toteaa tässä lehdessä (s. 6).

Tinkimätön journalismi, alan parhaiden perinteiden noudattaminen ja laadun vaaliminen ovat toimituksien omia keinoja vastata ulkoisiin paineisiin. *Journalistin ohjeet* ja Julkisen sanan neuvoston työ ovat keskeinen osa kestävä journalismin perustaa.

Journalismi elää yleisön luottamuksesta, jota pitää vaalia. Tekijöiden on entistä avoimemmin kyettävä kertomaan se, miten toimitukselliset valinnat on tehty. Tietojen oikeellisuus ja merkityksellisyys on osoitettava sitä perusteellisemmin ja selkeämmin, mitä tärkeämmästä asiasta on kyse. ●

Myy, opasta ja ole uskottava

Verkossa yleisö tarvitsee perusteluita ja kädestä pitämistä – ja toimittaja rohkeutta etsiä omaa ääntään, sanoo verkkokerronnasta kirjan tehnyt Terhi Upola.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVA

Juttutyyppi, aihe, tunne, konteksti, ehkä pituuskin. Kaikki ne pitäisi saada myytyä sinulle, lukija, heti tässä jutun aluksi – mieluiten jo otsikossa. Miksi lukisit, miksi jatkaisit?

”Kun toimittaja on perustellut aiheen itselleen ja pomolleen, unohtuu helposti kertoa kaikille muille, miksi juttu pitäisi lukea, ja miksi juuri nyt”, sanoo Ylen ajankohtaistoimituksen verkkotuottaja **Terhi Upola**.

Ajatuksessa ei ole Upolan mielestä mitään uutta. Verkossa se pitäisi vain tehdä selkeämmin – ja nopeammin.

”Printissä ja esimerkiksi pitkissä televisiojutuissa usein lämmitellään pitkään. Kuvailaan tunnelmia, kun pitäisi olla että tsadam! Tämä alkaa nyt, tulet mukaan tai et!”

SIISPÄ KIIREESTI asiaan. Tässä jutussa Terhi Upola antaa kolme neuvoa verkkokerrontaan, ja ensimmäisen ehdit jo lukea: Perustele juttusi!

Upola tuntee aiheen, sillä hän on kirjoittanut siitä juuri kirjan. 12. kesäkuuta ilmestynyt *Livenä ja läsnä* on jatkoa *Juttutyyppi-oppaalle*, jonka Upola teki kesällä 2015 Ylen sisäiseen käyttöön.

Aiemmin Upola on työskennellyt muun muassa *Uusi Musta* -blogin tuottajana. Nykyään hänen työtään on ohjattu toimittajia ajattelemaan ”verkonomaisesti”.

Lähtökohdat ovat hyvät.

”A-studiossa monilla on pitkä tausta tarinallisten juttujen tekemisestä. Televisiotuottajat ovat myös visuaalisia, ja se on verkossa todella tärkeää”, Upola kiittelee.

On toki aivan eri asia kirjoittaa puhuttavaksi kuin luettavaksi tarkoitettu juttu, mutta kokemus ensin mainitusta voi olla myös vahvuus.

”Varsinkin A-studiossa on persoonallista ja selkeää käsikirjoitusta. Toimittajien kieli on valmiiksi verkkoon sopivaa”, Upola sanoo.

Usein hän neuvoo muitakin kirjoittajia etsimään oikeaa äänensävyä lukemalla oma juttu ääneen. Jos jossain takeltelee, on käytänyt liian vaikeaa kieltä.

ÄÄNENSÄVY ON siis toinen neuvo. Sitä jokaisen median olisi Upolan mielestä syytä verkkoajana pohtia. Loputtomasta sisällön tulvasta on erotuttava, mieluusti uskottavana, mutta tuttavallisena.

Se, mikä on uskottavaa, on kuitenkin eri yleisöille eri asia.

”Puoli ysin uutisten äänensävy voi olla viisitoistavuotiaasta epäuskottava, koska se kuulostaa hänestä ’näytellyltä’. Tubettajien tyyli kuulostaa sen sijaan aidommalta”, Upola vertaa.

”Uudet tavat eivät ole kategorisesti hyviä tai huonoja.

Koko ikänsä somessa pyörineelle seuraavalle toimittajasukupolvelle oman äänen löytäminen on helpompaa. Muiden pitää etsiä sitä erilaisia tekstityylejä tutkien ja omaa yleisöä kuunnellen.

Sama koskee verkkovideoilla esiintymistä. Sitä voi Upolan mielestä harjoitella yksinkertaisesti ottamalla puhelimen käteen ja kokeilemalla. Ensimmäisiä videoita ei ole pakko näyttää kenellekään.

Hän vertaa harjoittelua siihen, että joillain ihmisillä on ”valokuvailme”. Toiston kautta joko muodostuu oma tapa esiintyä tai sitten kameralle juttelu muuttuu luontevaksi.

KOLMAS NEUVO on kädestä pitäminen ja verkkokerronnan lineaarisuus. Niihin liittyy yksi Upolan lempiaiheista, sitaattinosto.

”Kaikki pikkuelementit, kuten nostot

ja faktalaatikat perustuvat sanomalehden isoon pintaan ja silmäilyyn, ja silmäily ei toimi mobiilissa. Siellä pitää suunnitella tismalleen yksi vaihtoehto lukemisjärjestykseen”, Upola sanoo.

Verkkojuttu vaatii toimittajalta Upolan mukaan enemmän ”hyvää kuljetusta”. Yleisöä ei pysty auttamaan taitolla verkossa kuten lehtiaukeamalla.

Kädestä yleisöä pitää pidellä myös silloin, kun se osallistuu juttuprosesseihin esimerkiksi joukkoistuksissa.

Silloin toimittajan velvollisuus on huolehtia, että keskustelu pysyy raiteillaan ja että aineistoa käytetään vastuullisesti.

Mutta älä purista liian tiukasti! Hyvä joukkoistuskysymys on tarkasti mietitty, mutta tavallista haastattelukysymystä laajempi.

”Yleisö tekee mitä tahtoo ja vastaa mitä tahtoo. Voit saada jotain, muttet päättää etukäteen, mitä.”

KOLME NEUVOA eivät tietysti vielä auta tekijää verkkoguruksi. Upolan kirjassakin neuvoja on koko joukko lisää.

Upola itse kertoo kirjoittaneensa *Livenä ja läsnä* -kirjan ”kädestäpitelijäksi” toimittajille – luomaan uskoa, että muutosta voi ymmärtää ja työssään kehittyä.

”Ehkä minulla on toimituksessakin vähän sellainen rooli: vaadin muutosta, mutta myös autan niin paljon kuin osaan.”

Hän ymmärtää verkon uusia juttutyyppejä kohtaan tunnettuja epäluuloja.

”Toimittajien voi olla vaikea hyväksyä, että yleisö tulee nykyään niin lähelle tai omia juttuja täytyy markkinoida tekemällä ne ymmärrettäviksi vaikka pelillisyyden keinoin”, Upola sanoo.

Siksi toimituksissa kannattaa tehdä asiaa yhdessä rajanvetoja.

”Tämä asia ei ole mustavalkoinen. Uudet tavat eivät ole kategorisesti hyviä tai huonoja, ja siksi näistä pitää puhua.” ●

TERHI UPOLA SUOSITTELEE:
OTA NÄISTÄ MALLIA

● "Quartzin Obsession -uutiskirjeen kerronta korostaa kahta verkolle tyypillistä aikamuotoa: juuri nyt ja ikuisesti. Sitä selataan kuin somea: elementti elementiltä on pakko jatkaa, kun koskaan ei tiedä, mitä mielenkiintoista seuraavaksi tulee."

● "Peil on huolella hiottu norjalainen uutissovellus, joka yhdistää kovat uutiset somen visuaalisuuteen sekä toiminnallisuuteen, kuten pyyhkäisyyn ja selaamiseen."

● "The Correspondent on hollantilainen osallistava media, joka on aloittamassa toimintansa englanninkielisenä tänä vuonna. Perustaja Ernst-Jan Pfauth avaa kehitystä ja median työskentelytapoja blogialusta Mediumissa englanniksi osoitteessa medium.com/@ejp-fauth."

Muoto sisällön mukaan. Oikein valittu juttutyyppejä saa sisällön loistamaan, ja sen määrää usein aineisto. "Älä kerro kartalla rakkaustarinoita ympäri Suomea, jos ne eivät kerro mitään paikkojen suhteista toisiinsa", verkkotuottaja Terhi Upola neuvo.

Hiljaista sympatiaa

Psykkisen järkytyksen kokeneen haastattelussa on hyvä osata kuunnella. Annamari Nurminen ja Esko Pihkala kohtasivat naisia, jotka olivat koululaisina joutuneet opettajan seksuaalisen hyväksikäytön uhreiksi.

VERA MIETTINEN, TEKSTI • JUSSI VIERIMAA, KUVA

” Naisen itkun ja ahdistuksen sävyttämä puhelin-keskustelu -. Ensimmäistä kertaa nämä rankat ja sysipimeät tapahtumat muodostuivat sanoiksi”, *Turun Sanomien* toimittaja **Annamari Nurminen** kirjoitti maaliskuussa 2018.

Turun Luostarivuoren koulun seksuaaliset hyväksikäytöt paljastuivat viime vuoden lopulla, kun Nurminen kyseli Facebookissa julkaistun kommentin taustoja.

”Toimittajan yliempaattisuus kääntää helposti huolen pois haastateltavasta.

Annamari Nurminen, toimittaja, *Turun Sanomat*

Kommentin kirjoittaja lupasi toimittajien pyynnöstä selvittää, olisiko joku uhreista valmis kertoa oman tarinansa. Asiasta viestiteltiin tiiviisti joulun pyhinä. Kun Nurminen palasi lomien jälkeen töihin, sähköpostissa odotti 32 tarinaa seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Tarinoiden kertojista neljä valittiin haastateltavaksi. Haastatteluja teki myös toimittaja **Esko Pihkala**.

”Rankkoja kokeneita on kyllä tullut vastaan ennenkin, mutta en ollut aiemmin haastatellut ketään näin kipeistä asioista. Ja vielä niin, että uhri ei ole yli 20 vuoden aikana kertonut asiasta kenellekään”, Pihkala sanoo.

Haastateltavien tunnemyrsky oli valtava. Osa heistä ajatteli, ettei tarinoita taaskaan uskota, ja osa pelkäsi henkilöllisyytensä paljastumista.

”Ensimmäiset puhelut koskivat lähinnä sitä. Vakuuttelin haastateltaville, että edes lehden päätoimittaja ei saa tietää heidän nimiään. Ja vakuuttelin myös monta kertaa, että kyllä me tämän jutun aiomme tehdä”, Nurminen kertoo.

UHRIEN HAASTATELUT poikkesivat toimittajien aiemmista kokemuksista.

”En ole koskaan urani aikana ollut missään haastattelussa niin pitkään hiljaa. Vaikka monta kysymystä rullasi päässä koko ajan ja teki mieli kysyä, niin jotenkin tilannetaju sanoi, että haastateltavalle pitää antaa aikaa”, Nurminen kertoo.

Haastattelun aikana piti varoa, ettei haastateltava tulkitse kysy-

mystä syyllistäväksi, ja etteivät kysymykset rikkoisi yhtään enempää.

Nurmisen piti myös pohtia, miten hän voi hienotunteisesti tarkistaa haastateltavan kertomuksia asettamatta tätä kuitenkaan tullaan tilanteeseen.

”Kysyin tarkentavia kysymyksiä eri kantilta. Koko ajan oli kuitenkin mielessä, että keskustelu loppuu siihen, jos sanon jotain väärää.”

ESKO PIHKALA haastatteli uhria, joka oli 12-vuotiaana joutunut opettajan seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi. Pihkalan mielestä teko lähenteli raiskausta. Nainen kertoi toimittajalle kokemuksistaan rohkeasti.

”Uskon, että olisin saanut vieläkin tarkemman teonkuvauksen, jos vain olisin kysynyt. Haastattelu sujui kuitenkin niin hyvin, että en halunnut tehdä mitään, mikä olisi voinut järkyttää haastateltavaa tai vaarantaa rakennetun luottamuksen.”

Toimittajien mukaan luottamus haastateltaviin syntyi jo aika alussa, siinä vaiheessa, kun *Journalistin ohjeista* puhuttiin. Samalla myös suhde haastateltaviin tarkentui.

VAIKKA NURMINEN oli yhteydessä joihinkin haastateltaviin myös jäl-

keenpäin, rajat olivat selvät.

”Toimittaja ei ole terapeutti, mutta tietynlainen vastuu siinä on, kun avaa haavoja. Ei voi vain sanoa haastattelun jälkeen kiitos ja näkemiin.”

Jutun julkaisun jälkeen eräs haastateltava viestitteli Nurmisenle, ja he keskustelivat puhelimesta monta kertaa. Uhrien välisistä keskusteluista Nurminen kuitenkin jättäytyi taka-alalle.

Pihkala sanoo, että hän ei aiheetomasti lähentyisi liikaa haastateltavan kanssa.

”En myöskään ala itkemään tai olemaan haastateltavalle olkapää. Siinä saattaisivat mennä roolit sekaisin. Enkä missään nimessä esittäisi tuntevani asiasta yhtä suurta tuskaa kuin uhri tai hänen läheisensä.”

Nurminen on samaa mieltä.

”Toimittajan yliempaattisuus kääntää helposti huolen pois haastateltavasta. Voin kyllä tunnustaa, että olen ollut vedet silmissä, ja mielestäni toimittajan kuuluukin paljastaa aidot tunteensa.”

Ne pitäisi kuitenkin pitää kurissa.

”Hiljainen ja aito sympatia on parasta. Ja jos haastateltava alkaa itkeä, kunnioitan sitä ja annan hänelle aikaa koota itsensä. Sanon, että meillä ei ole mihinkään kiire, anna itkun tulla.” ●

Palkittua uutistyötä. Annamari Nurminen ja Esko Pihkala saivat yhdessä STT:n työryhmän kanssa Bonnier-palkinnon seksuaalista häirintää ja ahdistelua käsittelevistä jutuistaan. Palkintoraati kiitteli tekijöitä huolellisesta, sinnikkästä ja rohkeasta uutistyöstä.

Journalistin otteella

"Haluatko kuulla minun tarinani? Se on rajumpi kuin yksikään lehdessä ollut. Olen yksi heistä, ja olen kantanut tätä kaikkea sisälläni yli 20 vuotta kertomatta kenellekään. Nyt sen on aika päästä ulos."

Tällaisen viestin yksi uhreista lähetti **Annamari Nurmille** samana aamuna, kun ensimmäinen uutinen aiheesta julkaistiin *Turun Sanomissa*. Nainen kertoi kokemuksistaan Nurmille puhelimitse.

"Asiat ovat vaikeita, mutta Annamarille oli helppo puhua. Hän oli lämmin, ymmärtäväinen ja meidän uhrien puolella."

Sydämellisyydestä huolimatta Nurmisen tiukka journalistinen ote jäi haastateltavan mieleen.

"Tässä ei ollut kuitenkaan mitään ristiiriitaisuutta. Annamari käänsi monta kiveä yksityiskohtien tarkistamiseksi, mutta hän teki sen inhimillisesti."

Haastateltava sanoo, että Nurmisen empaattisuus kuului äänensävyssä ja sanavalinnoissa. Tuntui siltä, että ihminen puhui ihmiselle.

"Annamari kertoi sopivasti myös omasta elämästään. Luottamus syntyi nopeasti, koska hän ei hiostanut tai painostanut minua puhumaan."

Vera Miettinen

Slutspurt i juni. För en förlagsredaktör är sommaren en intensiv period. Alla böcker som ska ut till höstens bokmässor måste gå i tryck senast under juni. "Innan boken går i tryck kan man vara lite hysterisk och dubbelkolla att allt är okej. Sedan tar man det lugnt tills den ska recenserar", säger Myrika Ekbom.

En bok gör ingen sommar

JOHAN SVENLIN, TEXT • KARL WILHJÄLMSSON, KUVÄ

Alla texter som ska ges ut i bokform behöver redigeras av proffs. Den som försöker ta en genväg riskerar att boken blir full av stavfel och upprepningar.

Regnet må smattrar mot fönstret eller solen skina på en blå himmel, det är sommar och dags att koppla av från jobbet och den digitala vardagen. Det finns knappt någon bättre metod än att läsa en god bok. Också för en som dagligen arbetar med bokmanus är läsning det ultimata sättet att koppla av.

"För oss är sommaren en arbetsintensiv period, men visst läser jag också för njutningens skull. Inget slår en bra deckare", säger **Myrika Ekbom**, en av tre förlagsredaktörer på Schildts & Söderströms.

Vi har slagit oss ned på en bänk i Helsingfors utanför Ständerhuset,

som är granne med förlaget. Ibland får vi pausa när vi blir överröstade av ivriga skolklasser på utflykt eller av gnisslande spårvagnar som passerar.

"Hösten bokmässor i Göteborg och Helsingfors är väldigt viktiga och de böcker som ska presenteras där måste gå i tryck inom juni", förklarar hon.

Bakom varje bok som ges ut ligger många timmar av hårt arbete. Det ska till författare, pärmillustratör, ibland en översättare och en rad andra proffs. Förlagsredaktörerna är en oumbärlig yrkesgrupp i processen, men de håller sig i bakgrunden.

"Vi vill helst inte synas. Texten ska tala för sig själv. Om den är

njutbar att läsa är den också välredigerad. Vi är en liten yrkeskår nationellt och i Svenskfinland bara ett fåtal."

En förlagsredaktör i Svenskfinland jobbar vanligtvis med både fakta och fiktion. På större förlag är specialiseringen smalare.

"Jag trivs med att arbetsuppgifterna är mångsidiga. Förutom att jag jobbar med bokmanus skriver jag katalogtexter, medverkar på bokmässor och gör en massa andra roliga saker."

INFLÖDET AV bokmanus är stort och det är förlagsredaktörerna som till stor del avgör vilka böcker som kommer att ges ut.

"Jag och mina kollegor läser oer-

● Kerstin Ekman: Gubbas hage (och alla andra böcker av Kerstin Ekman, den här är nyutkommen).

● Hilary Mantel: Wolf Hall och Bring up the Bodies (på svenska Wolf Hall och För in de döda). Fantastiskt bra och spännande historiska romaner om Henrik den VIII:s tid.

● Ulla Donner: Spleenish (serie-roman).

● Emelie Enckell: Generalens dotter (fin biografi om intressant kvinna).

● Ellen Strömberg: Jaga vatten (stark debutroman).

Förlagen sätter stopp för manusflödet

Alla skriver numera och många har en dröm om att ge ut sina litterära verk i bokform. Det syns också i postlådorna hos de finlandssvenska förlagen. På Förlagets webbplats kan man läsa att det råder manusstopp sedan 10 februari.

"Det stämmer, vi har hela nästa års utgivning fulltecknad och vill inte göra väntelistan längre. Det behöver finnas möjligheter att ta in nya aktuella manus när vi fått ut höstböckerna", säger **Tapani Ritamäki**, förläggare på Förlaget.

Enligt sitt motto på webbplatsen vill Förlaget 'öka den litterära mångfalden'.

"Vi ger ut böcker i alla genrer och försöker hitta åtminstone en skönlitterär debutant varje år. Det varierar från år till år, beroende på utbudet."

Han tillägger att skrivintresset är bra för bokbranschen, men att allt inte ska ges ut.

"Vårt mål är att ge ut böcker som håller litterärt, vilket oftast innebär att de också håller kommersiellt. Det finns ingen motsättning mellan det som är bra och det som säljer", säger Ritamäki.

Uppstickaren Vilda Förlag startade sin verksamhet 2016, men har nu stängt sin manus-

lucka. Det ideellt drivna förlaget gav ut tre böcker 2016 och lika många 2017, men har nu tagit en paus på obestämd tid.

"Vi har helt enkelt inte personresurser att bedriva verksamheten just nu. De som skickar in manus får besked om att vi inte behandlar dem och att de får prova sin lycka annanstans", berättar **Birgitta Stenius-Mladenov**, en av förlagets fem bakgrundspersoner.

Hon medger att inflödet varit överraskande stort.

"Hittills i år har vi fått in tiotals manus som skickats tillbaka och det kommer också bokmanus från Sverige, trots att vi inte har några distributionskanaler där."

Även Förlaget får in manus från Sverige.

"Vi vill sälja i Sverige och tar därför gärna emot manus därifrån. De håller generellt en hög nivå, även om vår teori är att en stor del av dem refuserats av förlag i Sverige", säger Tapani Ritamäki.

På Förlags Ab Scriptums webbplats står att deadline för manus är 31 mars och 31 oktober, men ingen på förlaget har svarat på telefon eller mejl.

Om alla skulle ge ut sina böcker, vem skulle då läsa dem?

Myrika Ekbom,
förlagsredaktör,
Schildts & Söderströms

hört många manus på ett år. Ett och samma manus blir läst av flera redaktörer. Sedan jobbar vi var och en vidare med tio-femton manus på ett år, med vissa mer aktivt och med andra mindre aktivt."

Debutanter bidrar till en stor del av manusflödet, men det är få som lyckas övertyga förlagsredaktörerna. Många tror att handlingen är det viktigaste, men det är inte det främsta urvalskriteriet.

"Jag brukar fråga mig om det här är en berättelse som jag själv skulle vilja läsa som bokkonsument. Har texten driv? Vill jag veta hur det fortsätter? Under arbetets gång kan man fixa till brister i intrig och språk, men om texten inte väcker mitt och mina kollegors intresse blir den refuserad."

På senare år har en del författare lockats att ta genvägar till bokutgivning på egna förlag och sparat in på bland annat redigering. Det syns i texten, anser Ekbom. Hon påminner om att det alltid är författaren skriver, men förlagsre-

daktören har en viktig uppgift att hjälpa och sparra författaren.

"Alla texter behöver redaktionell bearbetning, även rutinerade författares texter. Vi måste se till att det inte finns stavfel eller strukturella fel, som upprepningar eller logiska hopp. Facklitteratur kräver noggrann koll av fakta och bildrättigheter. Dessutom blir böcker bättre om de ser bra ut och därför är frågor om spaltbredd, typsnitt och ombrytning viktiga."

MÅNGA JOURNALISTER skriver böcker och enligt Ekbom kan man generalisera dem i viss mån.

"Journalister är ofta goda berättare och punktliga med deadlines, men det är inte självklart att alla journalister skriver bra skönlitteratur."

När sedan ett bokmanus är processat och redo för tryck går förlagsredaktören in i ett ambivalent tillstånd.

"Ofta känner jag mig nöjd över att resultatet blivit bra, men sam-

tidigt blir jag nervös och måste hysteriskt kolla att alla detaljer är okej. Samma nervositet kommer tillbaka när boken ska recenserar."

När det gäller recensionerna är hela bokbranschen oroad över att tidningarnas kultursidor fått krympande resurser.

"Bokutgivningen ligger ungefär på samma mängd som tidigare, men antalet recensioner har klart minskat. Det skulle också behövas en återväxt av duktiga recensenter så att den läsande allmänheten vet vad som kommer ut på marknaden."

Hon framhåller att utgivningen av böcker måste hållas strikt för att kvaliteten inte ska sjunka.

"Om alla skulle ge ut sina böcker, vem skulle då läsa dem?"

Myrika Ekbom har själv har inga egna projekt i skrivbordslådan.

"Nej, ribban ligger så högt efter att ha läst så mycket bra litteratur. Det här är ett drömjobb för en som älskar att läsa och jag nöjer mig med det." ●

1918 – med respekt

MAGNUS LONDEN magnus.londen@gmail.com SKRIBENTEN ÄR FRILANSJOURNALIST OCH FÖRFATTARE FRÅN HELSINGFORS.

Om det finns något som kan få mig avtänd är det behandlingen av jubileum i massmedier. Finland 100 var ett sådant. Det gjordes visserligen kreativa insatser av journalister i landets alla hörn och statsrådet har i efterhand skrutit med att Finland 100-skrivierier lästes över 56 miljoner gånger under åren 2016–2017 på Facebook. Och inläggen delades 100 000 gånger och filmklippen tittades på i över sex år sammanlagt och på självständighetsdagen 2017 besöktes de officiella sidorna av 150 000 användare.

Men för mig: Utmattning. Naturligtvis är det fint att finländarna, enligt en gallup, nu känner för att fira självständigheten på ett gladare och mera avslappnat sätt. Och att nio av tio finländare upplevde jubileumsåret som lyckat.

Men ändå för mig: den stora tröttheten.

Sätt det på nationalismens konto. Även om jag tycker att firandet av Finland 100 var kreativt, finurligt och ibland också självvironiskt kan jag inte låta bli att se nationalismens skugga i samlingen kring flaggan. Finland är visserligen i dag i ett (öst)uropeiskt perspektiv modest när det kommer till hårdknackad nationalism, men vi kommer inte ifrån att nationalismen håller på att äta upp Europa inifrån.

SÅ NÄR uppmärksammandet av inbördeskriget 1918 sparkade

igång i januari i år var jag skeptisk: skulle vi klara av detta efter all #suomi100-hype?

Nåväl, nu är sommaren här, inbördeskriget 1918 är över men fånglägren finns kvar.

Hur har det sett ut i offentligheten 2018?

Tammerfors är staden med de mest traumatiska minnena. Här har Vapriikki-museet publicerat en bildbank tillgänglig för alla – bilder som var för sig talar mer än tusen ord. Inbördeskrigets kritvita tidning *Aamulehti* har för sin del haft en ganska intensiv behandling av krigets faser under våren, bland annat genom att publicera nya färglagda bilder från kriget.

”Vilken styrka det är att kunna erkänna fakta utan att genast leta efter motargument.

På annat håll har jättar som Yle och *Helsingin Sanomat* haft otaliga satsningar som tagit upp kriget ur olika synvinklar. Man har levandegjort historien på smarta och berörande sätt, såsom till exempel *Laulu sisällissodasta* av **Paleface** (finns på Arenan). Svenska Yle bidrog bland annat med Radioteaterns tidsresa *Röster ur dödens väntrum* medan *Vasabladets* historiepodd tog sig an temat *När Finland styr-*

des från Vasa i sitt första avsnitt.

Det finns otaliga andra exempel. Och även om många artiklar och inlägg under våren började med frasen ”Inbördeskriget 1918 är fortfarande ett oläkt sår” vill jag tro att våren 2018 har gjort vårt land en stor tjänst.

ALLA SOM velat lyssna har lärt sig att jo, de röda trodde på väpnad revolution, att de ville störta den lagliga och demokratiska makten, att de spred terror med avrättningar och plundringar och att deras seger sannolikt (förr eller senare) hade lett till ett införlivande med ett socialistiskt Ryssland/Sovjet.

Alla som velat lyssna har också insett att de vita segrarna – de som sade sig kämpa för det demokratiska statsskicket – tog ut en fruktansvärd, sadistisk och blodig hämnd som är in i märgen chockerande, och att de vita i det självständiga Finland lät tusentals landsmän hungra ihjäl eller lät avrätta dem utan saklig domstolsbehandling.

Allt detta – det röda och det vita avtrycket – är horribelt.

Men tänk vilken styrka det är att kunna erkänna fakta utan att genast leta efter motargument för att stödja den ena eller den andra sidan. Att, såsom Paleface uttrycker det, äntligen förstå vad Finland också är byggt av.

Jag vill påstå att den omtalade försoningen nu kan vara helt möjlig – och den är möjlig till stor del också eftersom den finländska journalistkåren våren 2018 förstod sitt ansvar.

HANGÖSEMINARIET I SEPTEMBER

Ekonomijournalistik, frilansliv, riksdagsvalet i Sverige och yttrandefriheten i Ryssland är huvudteman på årets publicistseminarium i Hangö.

”Vårt grunduppdrag är att värna om pressfriheten och yttrandefriheten. Vi vill bli en starkare röst i dessa frågor och den viljan syns också i valet av teman för Hangöseminariet”, säger **Mikael Sjövall**, ordförande för Finlands svenska publicistförbund.

Seminarier ordnas i Hangö den 7–8 september av Hangö sommaruni och Finlands svenska publicistförbund. De slutgiltiga föreläsarna fastställs inom juni.

Sjövall hoppas att både nya och gamla deltagare hittar till årets seminarium.

”Jag skulle gärna se att det utöver journalister också dyker upp andra typer av publicister. Till exempel krönikörer, teaterskribenter, författare, översättare och filmproffs som kunde tillföra nya perspektiv till våra diskussioner.”

Seminarier kostar cirka 100 euro och anmälan görs på Hangö sommarunis webbplats. Personer som inte får kostnaderna för seminarier, resor och logi täckta av sin arbetsgivare kan ansöka om stipendium från Publicistförbundet.

Lina Laurent

BRA START FÖR MEDIELAGET

Journalistförbundets andelslag Medielaget inledde sitt första verksamhetsår med att överträffa målsättningarna. I slutet av 2017 hade andelslaget 172 medlemmar vilket var nästan 100 fler än vad man räknat med.

Medielagets verksamhetsledare **Hanna Kokkonen** presenterade boksultatet för 2017 på Journalistförbundets vårfullmäktige i maj. Hon lyfte fram att anslutningsavgifterna var en betydande inkomstkälla i fjol och att nya medlemmar i dagsläget ansluter sig långsammare än i början.

”I år ska vi satsa på att utveckla intranätet, marknadsföringen och på att få nya medlemmar.”

Medielagets försäljningsintäkter 2017 var sammanlagt 888 734 euro och resultatet landade på 972 euro.

Lina Laurent

etiikka

Mielipide vastaan fakta

VERA MIETTINEN, TEKSTI • ANNA-KAISA JORMANAINEN, KUVITUS

Kielteiseen valoon joutuneelle pitää antaa mahdollisuus samanaikaiseen kuulemiseen tai vastineeseen.

Yle julkaisi viime maaliskuussa jutun elokuvaohjaaja **Aku Louhimiehen** poikkeuksellisesta vallankäytöstä naisnäyttelijöitä kohtaan. Muun muassa **Pihla Viitala** kertoi jutussa, että Louhimies oli pannut hänen iholleen torakoita sekä pakottanut näyttelijää syömään omaa oksennustaan.

Asiasta keskusteltiin laajalti, ja suuri osa tiedotusvälineistä siteerasi Ylen juttua.

”Ongelma on se, ettei Yleä kuultu asiasta samanaikaisesti.

Ilkka Vanttinen, toimittaja, JSN:n entinen pääsihteeri

Toukokuussa *Ilta-Sanomat* julkaisi Louhimiehen haastattelun, jossa elokuvaohjaaja sanoi, että Ylen jutussa on ”erittäin suuri määrä asiavirheitä”. Muun muassa Viitalan kertomat asiat eivät pitäneet Louhimiehen mukaan lainkaan paikkaansa. Ylen jutussa oli kerrottu myös, että Louhimies oli valehdellut lapsinäyttelijöille heidän vanhempansa kuolleen, jotta lapsien itku näyttäisi aidolta. Tämäkään seikka ei pitänyt Louhimiehen mukaan paikkaansa.

ILTA-SANOMIEN vastaava päätoimittaja **Tapio Sadeoja** sanoo, että Louhimiehen haastattelun julkaisu katsottiin oleelliseksi, koska miehestä oli tehty niin monta negatiivista juttua, myös *Ilta-Sanomissa*.

”Joistakin asioista Louhimiehellä oli jyrkkä mielipide, ja hän halusi tuoda ne esiin. Mielestäni tässä on kyse sananvapaudesta ja *Journalistin ohjeista*”, Sadeoja sanoo.

Sadeoja sanoo, että jutussa ei kuitenkaan kiistetty Ylen artikkeleita ihan kokonaan, vain pelkkiä yksityiskohtia.

”Ylen juttu oli tehty hyvin ja journalistisin perustein. Katsoimme myös tarkkaan, ettei meidän juttumme loukkaa ketään”, Sadeoja sanoo ja viittaa naisnäyttelijöihin.

Yleisradion edustaja ei päässyt kertomaan omaa kantaansa *Ilta-Sanomien* juttuun yksityiskohtien todenperäisyydestä, mutta vastavan päätoimittajan **Jouko Jokisen** vastine julkaistiin.

”Päinvastoin kuin Louhimies väittää, Ylen juttuun kirjatut tiedot on käyty tarkkaan läpi laajan lähteaineiston pohjalta”, Jokinen kirjoitti vastineessaan.

Jokisen mielestä *Ilta-Sanomien* juttu oli kuitenkin normaalia journalismia: tiedotusväline tekee itse sisältöpäätöksensä. Hänestä myös vastineen tekeminen ja julkaisu oli osa normaalia käytäntöä.

JULKISEN SANAN neuvoston vanhoissa ratkaisuihin on vähän tätä sivuvia tapauksia. Viimeisin vastaavainen päätös on viime vuodelta, kun JSN antoi langettavan *Suomen Kuvalehdelle*. Lehti kertoi verkkosivuillaan epäilyistä, jonka mukaan pääministeri **Juha Sipilä** olisi vaikuttanut Yleisradion uutisointiin.

JSN:n päätöksessä todetaan, ettei *Suomen Kuvalehti* antanut Yleisradion päätoimittajalle tilaisuutta esittää omaa näkemystään erittäin kielteisen julkisuuden yhteydessä.

”Kyseessä on siten tarkoituksellinen valeuutinen, joka jää lukijoiden mieleen siitä huolimatta, että uutinen todetaan myöhemmin

virheelliseksi”, kantelija toteaa.

Toinen JSN:n päätös on vuodelta 2015, jossa toimittaja kanteli vastineesta. *Kritiikin Uutiset* -lehdessä julkaistussa jutussa *Kritikon vastuu – onko sitä?* ruodittiin *Hämeen Sanomissa* julkaistua *Onnennumerot*-näytelmän kritiikkiä.

Lehden päätoimittaja totesi valitukseen, että toimittajan ja kritikon työn on julkista, ja että jutussa asetettiin vain toimittajan työ negatiiviseen valoon, mutta ei hänen persoonaansa.

JSN:n päätös oli vapauttava.

”Kirjoitus edustaa neuvoston mielestä tavanomaista kulttuurikeskustelua, joka ei synnytä vastineoikeutta.”

JSN:N ENTINEN pääsihteeri, toimittaja **Ilkka Vanttinen** toteaa, että Louhimies puolustaa itseään *Ilta-Sanomien* jutussa kritisoimalla melko voimakkaasti Ylen toimintaa.

”Tämä ei vielä ole ongelma. Ongelma on se, ettei Yleä kuultu asiasta samanaikaisesti”, Vanttinen sanoo.

JOURNALISTIN OHJE 21

Jos selvästi tunnistettavissa olevan henkilön tai tahon toiminnasta aiotaan esittää tietoja, jotka asettavat tämän erittäin kielteiseen julkisuuteen, kritiikin kohteelle tulee varata tilaisuus esittää oma näkemyksensä jo samassa yhteydessä.

”Tässä on kyse erittäin kielteisestä julkisuudesta ja samanaikaisesta kuulemisesta eli *Journalistin ohjeista* 21–25.”

Vanttinen kuitenkin toteaa, että onneksi *Ilta-Sanomat* julkaisi Jokisen vastineen mukisematta.

Journalistin ohjeiden lisäksi sananvapauslaki takaa yksityishenkilölle oikeuden vastineeseen, jos hän katsoo tullessa loukatuksi. Yrityksille ja yhteisöille laki ei anna samaa oikeutta.

”*Journalistin ohjeet* sen sijaan antavat ja niihin voi aina vedota. Kokemukseni perusteella vastinekynnys ei ole korkea näissä tapauksissa”, Vanttinen toteaa.

Usein käy silti niin, etteivät organisaatiot saa ääntänsä kuulumaan.

”Ongelma on siinä, ettei omia kannanottoja tarjota”, Vanttinen sanoo. ●

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI KÄSITTELEE JOURNALISTIN OHJEITA, JOTKA OVAT AJANKOHTAISIA TAI MUUTEN KIINNOSTAVIA.

anna hyvän kiertää

JANNE YLÄJOKI, 46

Täältä ja muualta. ”Kymmenkunta vuotta sitten matkat nähtiin lähinnä kustannuseränä, mutta viime vuosina olen käynyt ulkomailla juttukeikoilla noin neljä kertaa vuodessa”, sanoo Keski-suomalaisen Janne Yläjoki. ”On sisäistetty, että uskottavaan ulkomaanjournalis-miin tarvitaan muutakin kuin sitä, että kirjoitetaan neljän seinän sisällä.”

● Työskennellyt Keski-suomalaisen ulkomaan-toimittajana huhtikuusta 2001 lähtien.

● Sitä ennen työskennellyt Hankasalmen Sanomissa 1995–1997, Keski-suomalaisessa 1997–1999 ja Talous-sanomissa 2000–2001.

● Tehnyt viime vuosina reportaasimatkoja muun muassa Syyriaan, Irakiin, Iraniin, Krimille, Kuolan niemimaalle, Udmurtiaan ja Donetskien kansantasavaltaan.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

JUSSI KONTTISEN VALINTA

Helsingin Sanomien toimittaja **Jussi Konttinen** valitsi esiteltäväksi Keski-suomalaisen ulkomaantoimittajan **Janne Yläjoen** työtä, esimerkkinä 20. helmikuuta julkaistu kolumni *Ugandallakin on kohta väliä*:

”On harvinaista ja arvokasta, että maakuntalehdellä on ulkomaantoimittaja. Yläjoki selviytyy yksin liki epätoivoisesta tehtävästään seurata koko maailmaa. Hän raportoi Tanskan aktiivimallista, Kapkaupungin vesihuollosta tai Andorran merkityksestä Katalonian itsenäisyysliikkeelle. Hän saa **Lindén**-kohun keskellä lukijan kiinnostumaan Ugandastakin.

Jutut ovat konstailematonta asiajournalismia, josta näkyy, että toimittaja on seurannut asioita muulloinkin kuin kirjoituspäivänä. On erityisen kiva huomata, että Yläjoki päästetään väliillä matkustelemaan.”

Oman näkökulman perässä

NINA ERHO, TEKSTI • HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN, KUVA

”Teksti liittyi suomalaisen liikemiehen löytymiseen kuolleen ugandalaisesta hotellista. Otsikoinnista näkyy, että yritin kääntää katsetta eteenpäin, kun ajattelin itse aiheen olevan tuolloin jo vanhenemassa”, sanoo Keski-suomalaisen ulkomaantoimittaja **Janne Yläjoki** helmikuisesta kolumnistaan *Ugandallakin on kohta väliä*.

”Kolumni vaati paljon työtä, koska olennaisia tietoja ei löytynyt eurooppalaisesta medias-ta. Pengoin Ugandan omia lehtiä, joita onneksi löytyy hyvin englanniksi. Luotettavien lähteiden selvittäminen onnistuu netin tiedoilla ja sisältöjä vertailemalla. Taustatöitä tarvittiin, koska en ole juuri kirjoittanut Keski-Afrikan asioista.

Vaikka olen tehnyt tätä 17 vuotta, vastaan tulee usein aiheita, joista en hirveästi tiedä, koska kenttä on niin laaja. Totta kai teen juttuja myös ’päivän isoista aiheista’, mutta lisäksi yritän löytää sellaisia, joita isot koneistot eivät käsittele. Meillä ei voi olla aamulla verkossa ihan samaa kuin mitä tv-uutisissa on toisteltu edellisenä iltana.

Työn suurin haaste on sellaisen aiheen löytäminen, joka varmasti kantaa seuraavan päivän paperilehdessä ja verkossa. Ulkomaan uutis-virta on nopeasti vaihtuvaa. Valitsenkin aiheen usein vasta iltapäivällä, jolloin juttu monesti jää kolumniksi tai uutisanalyysiksi.

Yhden hengen ulkomaantoimituksessa suunta vaihtuu tarvittaessa nopeastikin. Journalis-tisissa päätöksissä teen toki yhteistyötä myös kotimaan uutispäällikön ja uutistuottajien kanssa. Lisäksi ulkomaanjuttuja tulee STT:sta. Samat ulkomaansivut julkaistaan *Etelä-Suomen Sanomissa*, *Savon Sanomissa* ja *Karjalaisessa*. Jos viittaan jutuissa johonkin kotimaiseen, pyrin tekemään sen näiden maakuntien näkökulmasta.

Aihevalinnoissa tasapainoilien kiinnostavuuden ja merkittävyyden välillä, ja seuran asioita myös työn ulkopuolella. Motivaatiota ruokkii se, että aina voi löytää jotain, mitä kukaan muu ei ole vielä Suomessa huomannut. Työlläni voin muistuttaa, miten tärkeitä demokratia ja sananvapaus ovat – mutta eivät missään itses-tään selviä.”

Tosielämän toimittajadraama

Yle avasi *Ulkolinjan* kesän Emmy-pal-
kitun ohjaaja-tuottajan **Liz Garbu-**
sin neliosaisella *Vuosi New York Time-*
sin toimituksessa (*The Fourth Estate*)
-dokumentilla. Kaksi ensimmäistä osaa ovat
jo Areenassa, kaksi tulossa.

Viime vuonna kuvattu dokumentti näyttää
ja kuulostaa *House of Cards*ilta, mutta kuvaa
journalismin tekemistä idealistisesti kuten
Spotlightissa, *The Postissa* tai *The Newsroomis-*
sa. Toimittajadraamojen kliseiltäkään ei väl-
tytä: on maanista näppäimistön paukutta-
mista, vinkkipuheluita ja ihmisiä hokemassa
”Julkaise!”

Pintatasolla dokumentti seuraa suurten
uutisten syntyä. Yksi keskiöön nousevista toi-
mittajista on **Donald Trumpia** pitkään seu-
rannut **Maggie Haberman** (kuvassa), joka
oli laskenut työn ja perheen yhteensovitta-
misensa sen varaan, ettei tätä valita presi-
dentiksi.

Se on yksi kiintoisista säröistä, jotia doku-
mentti raapaisee – kuten myös kipuilua, joka

syntyy värikkäiden toimittajabrändien ja
laatulehden imagon törmäyksistä. Keskei-
siä hahmoja ovat tähtireportterit ja pomot,
ei niinkään editoiva väliporras, jonka muut-
tuvaa asemaa vain sivutaan.

Garbus on saanut seurata toimitusta niin
esteettä, että osasta keskusteluja on joudut-
tu piippaamaan lähteiden nimet piiloon.

Paraneeko tosielämän toimittajadraama
tästä? Ei parane.

Marja Honkonen

VUOSI NEW YORK TIMESIN TOIMITUKSESSA
7.–28. KESÄKUUTA TV1:SSÄ JA YLE AREENASSA.

KUVA: YLEN KUVAPALVELU

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Vaikeudet ongelmissa?

Aamulehti kertoo, että Ylöjärven
kaupunki on jo viikon ollut suu-
rissa ongelmissa sulamisvesien
takia (24.4.2018). Yle kertoo, että
lastensuojelu on suurissa
ongelmissa ympäri Suomen
(24.11.2017). MTV kertoo, että yli 50 kuntaa on
kohta suurissa ongelmissa (29.1.2017).

Suurissa ongelmissa -ilmaus yleistyy julki-
sessa kielenkäytössä, myös journalistisissa teks-
teissä. Asia on pantu merkille Kielitoimiston
järjestämässä yleiskielen seurantatalkoissa jo
pari vuotta sitten. Kielenhuoltaja **Riitta Korho-**
nen kirjoittaa toimiston verkkosivuilla, että
ongelmissa olemista ja ongelmiin joutumista tai
ongelmiin ajautumista löytyy yllättävän paljon
asiateksteistäkin. Monia kielenkäyttäjii häirit-
see tällainen ongelmien leviäminen vaikeuk-
sien vakiintuneelle alueelle. Heidän mielestään
olisi luontevampaa puhua vaikeuksissa kuin
ongelmissa olemisesta.

Itse näen tässä kaksi ilmiötä. Yhtäältä kyse
on kieleen kuuluvasta sanojen merkitysten
vähittäisestä muuttumisesta, toisaalta tälle
ajalle ominaisesta tavasta tarkastella maailman-
menoa.

Ongelma ja vaikeus ovat yleiskielen sanakir-
jan mukaan merkityksiltään lähellä toisiaan.
Ongelma määritellään muun muassa vaikeuk-
sia tai harmia aiheuttavaksi asiaksi, vaikeus
taas työläydeksi ja hankaluudeksi. Ongelma ja
vaikeus kuluvat samaan merkityskenttään, ja
nyt ongelma näyttää työntävän vaikeutta ken-
tän laidalle.

Entä se aikamme henki? Vanha kansa arveli,
että vaikeudet on tehty voitettaviksi. Mutta ras-
kaaltahan tuo tuollainen voittamistekemiseen
ryhtyminen vaikuttaa, puhutaan siis mieluum-
min ongelmista. Ongelmapuhe sopii nykyajan
tehokkuusajatteluunkin: ongelmat on tehty
ratkaistaviksi. Täsmäratkaisuja täsmäongel-
miin, kuten muuan pormestari vastikään loihe
lausumaan.

Tämä [1,5 miljoonan euron
tuki] on valtiolta tärkeä sig-
naali siitä, että moniäänistä
uutisointia ja uutistoimisto-
toimintaa voidaan tukea. Tuki
hyödyttää suoraan asiakkai-
tamme, koska voimme jatkaa
toimintaamme nyt ainakin het-
ken aikaa rauhallisesti.

STT:n toimitusjohtaja ja vastaava
päätoimittaja Mika Pettersson
Suomen Lehdissä 29. toukokuuta

Tietysti se työ jatkuu, että löy-
detään vakaampi pohja STT:n
tulevaisuudelle. Siihen tämä
antaa nyt merkittävästi lisää
mahdollisuuksia ja rauhoittaa
tilannetta.

STT:n hallituksen puheenjohtaja,
Ilta-Sanomien vastaava
päätoimittaja Tapio Sadeoja
Turun Sanomissa 29. toukokuuta

Median pärjäämiselle tarvitaan
kestävämpi ratkaisu ja koko-
naistarkastelu sen sijaan, että
valtio myöntää yksittäisille yri-

tyksille tai toimialoille yksittäi-
siä tukia.

Yliopistotutkija,
dosentti Katja Lehtisaari
Lapin Kansassa 29. toukokuuta

Pitäisikö myös ihmetellä, miksi
STT:n johto ja vauraat omista-
jat ovat päästäneet yhtiön sel-
laiseen murrostilaan, josta se
ei selviä omin voimin, vaan
apua tarvitaan veronmaksajien
kukkarosta. Ja miksi STT:n tuot-
tama uutismateriaali ei tunnu
kelpaavan edes sen omille
omistajamedioille?

Toimittaja Mikko Niemelä
Suomen Kuvalehdessä 30. toukokuuta

Sopiikin toivoa, että tämä rat-
kaisu paitsi antaa STT:lle aikaa
sopeuttaa toimintaansa kysyn-
tää vastaavaksi myös synnyttää
keskustelua siitä, olisiko val-
tion syytä tukea jatkossa pysy-
vällä tavalla kansallista tieto-
toimistoa.

Karjalaisen pääkirjoitus 4. kesäkuuta

uusiin tehtäviin

KUVA: JUSSI SÄRKILÄHTI

KUKA?

Susanne Salmi, 26, on valittu *Ylioppilaslehden* päätoimittajaksi. Hän aloittaa kaksivuotisessa tehtävässä elokuussa. Nyt hän työskentelee *Helsingin Sanomien* lifestyle-osastolla. Aiemmin hän on työskennellyt *Turun ylioppilaslehdessä*, Yleisradiossa, *Kotiliedessä* ja freelancetoimittajana. Salmi on humanististen tieteiden kandidaatti Turun yliopistosta.

Puheenaihteita takomaan

Työ Ylioppilaslehdessä on ollut "tähtäimessäsi pitkään". Miksi?

Ylioppilaslehti on perinteikäs instituutio, mutta siellä on vapaus tehdä, mitä haluaa. *Turun ylioppilaslehti* sai innostumaan tämäntyyppisestä journalismista. Päätoimittajuus on fantastinen haaste.

Miten ylioppilaskunta vaikuttaa vapauteen Ylioppilaslehdessä?

Mikään julkaisu ei ole vapaa paineista, ja *Ylkkäriinkin* tyytymättömiä on kuulemma aina. Silti soraäänien ei kuulu antaa näkyä tekemisessä.

Miksi arvelet tehtävään olleen vain seitsemän hakijaa?

Hakijamäärä on yleensä pyörinyt viiden ja viidentoista välillä. Tehtävä on iso ja vastuullinen, mikä saattaa pelottaa. Paikka saatetaan nähdä perinteisempänä kuin sen tarvitsisi olla.

Miksi hyppäät isosta päivä-lehdestä opiskelijamediaan?

Vaikka resurssit ovat pienemmät, vapaus tehdä yllättäviä ratkaisuja on suurempi. Unettomia öitäkin varmasti aiheutuu, mutta se kuuluu asiaan.

Miten Turku-taustasi tulee näkymään?

Siellä asuminen auttoi hahmottamaan yhteiskuntaa ja opiskelijamaailmaa paremmin kuin jos olisin pysynyt kotikaupungissani Helsingissä.

”En pelkää, että joku hermostuu.

Miten samaistut Helsingin opiskelijoihin?

Opiskelijaelämä on tuttua, ja omista opinnoistanikin on vasta hetki. *Tylkkäriä* tehdessä ja edustajisto- ja ainejärjestöaktiivina sain myös valtakunnallista näkökulmaa.

Montako ylioppilaslehteä Suomi tarvitsee?

Yksi valtakunnallinen pystyisi parhaiten turvaamaan sen, että ylioppilaslehdet eivät katoa.

Mitä haluat muuttaa Ylioppilaslehdessä?

Ajattelen sitä enemmän kokonaisvaltaisena medianana kuin vain paperisena aikakauslehtenä. Haluan, että *Ylioppilaslehti* puhuttaa valtakunnallisella tasolla. Tässä

auttavat hyvät aihevalinnat ja houkuttelevat toteutukset.

Vahvuutesi uudessa tehtävässä?

Monipuolinen työkokemus ja näkemys yliopistomaailesta. En pelkää, että joku hermostuu. Työ *Helsingin Sanomien* lifestylessä on opettanut paljon siitä, mikä toimii ja kiinnostaa.

Mitä joudut opettelemaan?

Talous- ja strategia-asioita. Hakuvaiheessa huomasin olevani innoissani strategiasista, joten hain oikeaa paikkaa oikeaan aikaan.

Edeltäjissäsi on kohauttajia ja rauhallisia. Kumpiin samastut?

Ylioppilaslehti jos joku on paikka kohauttaa. Yläasteella tulin aina perjantaisin vauhdilla koulusta kotiin, koska halusin lukea silloista *Nyt-liitettä*. Sittemmin olen kaivannut vastaavaa räväkkää lehteä, jota ihmiset odottaisivat nälkäisinä.

Mitä teet vapaa-ajalla?

Käyn keikoilla ja tutustun uuteen musiikkiin. Juoksen ja joogaan. Suunnittelen seuraavia matkoja.

Nina Erho

SATTUU TAPAHTUU

Ikuisesti pahoillani, Paula

Kykyjenetsintäohjelma *Voice of Finlandin* ensimmäisen tuotantokauden pressi-info läheni loppuaan. Kuten tavallista, olin ollut juonnetun ohjelman loputtua eli ”vapaan seurustelun” aikana kiinnostuneempi virvokkeiden imuroimisesta kuin varsinaisesta työtehtävästäni, tähtituomari **Paula Koivuniemen** haastattelemisesta *Tv-Maailmaan*.

Kun havahduin Koivuniemen tekevän lähtöä, oli jo myöhäistä. Sen verran pääsin jutuille, että totesimme homman kyllä hoituvan. Soitellaan ja jutellaan myöhemmin!

Noihin aikoihin kännykkäni oli yhtä heikossa hapessa kuin motivaationi. Puhelimesta kuului minulle soittaneen ihmisen ääni joskus hyvin, joskus heikosti, joskus ei lainkaan. *Voice*-infon jälkeisenä lauantaina teimme puolisoni kanssa lähtöä kaupungille, kun puhelimeni soi. Sanoman puhelinmyyjä halusi katkeilevan yhteyden takaa myydä minulle yhtä ja toista lehtitilausta, mutta kieltäydyin kohteliaasti. Auringonlaskun ala ja sellaista kaikkea, kyllä te tiedätte.

Kun puhelin sitten heti perään soi uudestaan, hermostuin. Puhelimestani ei kuulunut enää mitään. ”No mitä nyt sitten vielä”, hoin mystisesti uudestaan soittaneelle puhelinmyyjälle – niin oletin. ”Älä nyt saatana soita tänne enää koskaan.” Siitä sai.

Maanantaiaamuna lamsin työpiisteelleni Otavamediaan. Ei muuta kuin Paula Koivuniemen numero esiin ja haastattelua tekemään. Ainoa vain, että sähköpostissani odotti yllätys.

Paula Koivuniemen managerin viesti oli tiukkaa asiaa, lyhyt ja ytimekäs.

”Paula Koivuniemi ei ilahtunut käytöksesi lauantaina. Hän ei pidä siitä että hänelle huudetaan. Haastattelua et ilmeisesti siis halunnutkaan.”

Lopulta Koivuniemi oli armelias. Sain haastatteluni.

Manu Haapalainen

KIRJOITTAJA ON FREELANCETOIMITTAJA.

KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDESSÄ. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.

Kesäkeikalla. Ensimmäinen kesä toimittajana on vienyt Tuuli Rantasaloa monenlaisille juttukeikoille. 4. kesäkuuta hän haastatteli Paiholassa, Pielisjoen rannalla kesäkahvilaa pitäviä 4H-yrittäjiä (oik.) Johanna Väänästä, Maria Mäkeä ja Salla Karhua.

Hankalinta on tiivistää oleellinen

MARJA HONKONEN, TEKSTI • JUHA INKINEN, KUVA

Ensimmäisessä oman alan työpaikassaan Tuuli Rantasalo jännitti etukäteen, odotetaanko harjoittelijan olevan valmis toimittaja.

Tuleeko kauheasti oikaisuja? Ehtiikö jutut kirjoittamaan? Oletetaanko, että olen jo valmis toimittaja?

Muun muassa nämä asiat jännittivät **Tuuli Rantasaloa**, 20, ennen kuin hän aloitti toukokuussa ensimmäisessä oman alan työpaikassaan, *Karjalaisessa*.

Ensimmäiset viikot toimitusharjoittelussa ovat osoittaneet, että

jännittäminen oli turhaa. Rantasalo on saanut tehdä monenlaisia juttuja ja hyvin ohjausta.

"Olen yrittänyt kysellä, olenko normaalia hitaampi, eikä kukaan ole ainakaan vielä sitä myöntänyt", Jyväskylän yliopistossa journalistiikkaa vuoden opiskellut Rantasalo sanoo.

Eikä toimituksen arkikaan ole päätöntä juoksemista. Tekemistä on esimerkiksi verkkovuoroissa paljon, mutta niistäkin ensimmäiset ovat nyt kunnialla takana.

"Vaikeinta on se, että pitää seurata kymmentä asiaa yhtä aikaa", Rantasalo sanoo.

KONTIOLAHELTA KOTOISIN olevalle Rantasalolle *Karjalainen* oli ykkösvaihtoehto. Hän lähetti hakemuksen joulukuussa, ja sai tiedon paikasta tammikuussa.

Karjalaisen hakuaikataulu on verrattain kohtuullinen. Aikaisimmat haut päättyivät tällä kesätyökieroksella jo viime lokakuussa.

Rantasalo ehti hakea myös neljää muuta paikkaa, muun muassa kahdesta pohjoiskarjalaisesta paikallislehdestä.

"Ajattelin, että kun ei ole mitään muutakaan kokemusta, niin olisi edes paikallistuntemusta."

Journalistiliiton opiskelijayhteis-

työryhmä otti toukokuussa kantaa hakujen myöhäistämisen puolesta. Aikaiset haut tekevät etenkin ensimmäisen vuoden opiskelijoiden tilanteen hankalaksi; syksyllä harvalla on ensimmäistään juttunäytettä kasassa.

TÖISSÄ VAIKEINTA Rantasalolle on ollut otsikointi. Rajalliseen tilaan pitäisi tiivistää oleellinen.

Toimittajan ammatti tuntuu omalta, eikä jatko alalla huoleta.

"Meidän sukupolveamme on varoiteltu niin pitkään pätkätöistä, että ajatukseen on tottunut, eikä se tunnu niin pelottavalta." •

kolumni

Onnellinen yrittäjä

Aloitin freelance-urani ilman omaa kameraa. Turku-laisessa kasvattaja-seurassa pyydettiin tarvittaessa töihin vuoro kerrallaan ja kamat sai raapia aamuisin kasaan kuvatoimituksen kaapeista. Keikkoja tein neljän päiväkeskiarvolla. Muistissani on edelleen hämmästyttävä määrä varsinaissuomalaista kotiseututietoutta, ja osaisin edelleen vaikka silmät sidottuna nopeimman reitin Kauppiaskadulta Runosmäkeen ja takaisin. Hommia tein verokortilla, liksa ei ollut hyvä, mutta ruutiinista muodostui kova.

Sitten tuli muutto Helsinkiin ja pakkoyrittäjyys. En pystynyt enää kuvaamaan muiden kamoilla. Oli hankittava kamera, kirjanpitäjä,

LAURI ROTKO lauri.rotko@gmail.com KIRJOITTAJA ON HEINOLASSA ASUVA FREELANCEALOKUVAAJA.

muutama linssi ja muutama asiakas. Ei ollut omaa konetta, käsitte-lin kuvat koulun koneella. Liikui-n junalla, kävelen ja fillarilla. Muis-tan edelleen sen hetken H-junassa, kun tajusin, että tämä yrittäjyys on hiton siistiä.

Tämä on yksinäisen miehen hommaa: aja yksin Mikkeliin, hoi-da kuvaus, aja yksin takaisin, käsit-tele kuvat yksin. Ainoa asia, jota todella kaipa-an päivätyöstä, on tie-tenkin työyhteisö.

”Olen onnellinen, saan tehdä unelmaduuniani.

Olen edelleen samalla alalla, mutta elän toisessa ulottuvuudes-sa kuin lehtitalojen toimittajat ja kuvaajat. Mutta yt-uutiset eivät koske minua.

Olen hiljalleen oppinut pitä-mään lomaa, kerran olin kaksi viik-koa vapaalla. Se on pisin loma, jol-la olen ollut kymmeneen vuoteen. No, myönnetään, jotain paperi-hommia tein muutamana iltana silloinkin. Mutta kaikki on silti juuri niin kuin pitääkin. Olen on-

nellinen, saan tehdä unelmaduuniani. Koen olevani vapaa niin kuin freelancerin pitääkin.

Aluksi ahdisti epävarmuus. Tai jos rehellisiä ollaan, ei se ihan koko-naan ole vielä kukaan lakannut ahdis-tamasta. Aina kun kuluu viisi päi-vää, joina puhelin ei soi tai sähkö-posti ei kilahtele, kyseenalaistan koko homman tulevaisuuden. Sil-loin tunnen, että yrittäjällä ei ole turvaverkkoa. Nämä hetket ovat kuitenkin ratkaisevia. Löydän itse-stäni myyjän ja hankin lisää asiak-kaita. Laaja asiakaskunta on kaiken perusta. Ei haittaa, vaikka kaikki arvavat eivät voita.

Välillä on sitten niitä ylityöllis-tymisen kausia. Monta deadlinea päällekkäin, ja kone on päällä vie-lä viideltä aamuyöstä, vaikka seu-raavana aamuna on keikka. Silloin on niin lopussa, että vain turku-laisesta kasvattajaseurasta hanki-ttu rutiini pelastaa. Sitä ei opetettu koulussa. Sain kovan luokan am-mattitaidon aika halvalla.

Vastuullinen tiede

Ajantasainen tieto tutkimusetiikan ja tiedeviestinnän hyvistä käytännöistä Suomessa

Sivustoa ylläpitävät Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

www.vastuullinentiede.fi

ILMATIETEEN LAITOS

ILMASTONMUUTOSKOULUTUS TOIMITTAJILLE
27. - 28.9.2018, Helsinki

1,5°

Jo 13 vuoden ajan Ilmatieteen laitos on järjestänyt kaksipäiväisen ilmastomuutuskoulutuksen toimittajille. Koulutus koostuu perus- ja jatkokurssista. Peruskurssilla käydään läpi ilmastomuutoksen luonnontieteellinen tausta. Tällä kertaa jatkokurssilla asiantuntijat kertovat pian kurssin jälkeen ilmestyvän IPCC:n 1,5-astetta raportin merkityksestä ja tavoitteista.

Ilmoittautuminen 21.9. mennessä Lyytissä:
<https://www.lyyti.in/ilmastonmuutos18>

Tarkempi ohjelma:
ilmatieteenlaitos.fi/koulutus-toimittajille

Lisätietoja kurssista:
Ilmatieteen laitoksen viestintä
puh. 050 530 3871, viestinta@fmi.fi

Kurssille otetaan päivää kohden enintään 40 osallistujaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Mikäli ilmoittautuneita on alle 10/päivä, kurssia ei järjestetä. Koulutuksen hinta on 100 euroa/päivä. Hinta sisältää sähköisen kurssimateriaalin sekä lounaat ja kahvit.

Kahden maan asiantuntija

Toimittaja ja kirjailija **Yrsa Stenius** kuoli 19. toukokuuta Tukholmassa. Hän oli syntynyt 7. tammikuuta 1945 Helsingissä.

Mittavan journalistisen uran tehnyt Stenius työskenteli muun muassa *Arbetarbladets* päätoimittajana, *Aftonbladets* päätoimittajana sekä Ruotsin lehdistöasiamiehenä ennen kuin jäi eläkkeelle 2011.

Vaikka Stenius teki työuransa pääosin Ruotsissa, hänellä oli monta rautaa tulesa Suomessakin. Perehtyneisyys maiden yhteiskunnalliseen elämään teki hänestä keskustelijan, jota kannatti kuunnella. Äly ja rohkeus yhdistyivät Steniuksessa harvinaisella tavalla. Hän oli nopea ja suorasuinen – suomalainen kaikkien Ruotsissa vietettyjen vuosienkin jälkeen.

Stenius oli tuottelias kirjailija, joka käsitteli muun muassa valtaa ja naiseutta. Vuonna 2016 julkaistiin hänen omaelämäkertansa *Sanojen valtiat*. Muistan hyvin,

miten innokkaasti luin käsikirjoitusta.

Ruotsissa teos ilmestyi Fri Tanken kustantamana, koska Steniuksen entinen kustantamo kieltäytyi julkaisemasta sitä. Yrsan puhelinsoitto oli sydäntä riipaiseva:

"Aiotteko tekin hylätä sen?" hän kysyi vaimeasti.

Ajattelin tuolloin, että yllättävän epävarmuuden täytyi pohjautua rankkoihin kokemuksiin työyhteisöissä, joissa selkään puukottaminen oli arkea. *Aftonbladets* päätoimittajuus sekä lehdistöasiamiehen työ olivat johtaneet siihen, että sanavalmiilla ja vahvasti mielipiteensä ilmaisevalla Steniuksella oli paljon myös vihollisia.

Hauska, ja Steniusta kuvaava, episodi kirjassa on pääministeri **Olof Palmén** puhelinsoitto Steniukselle eräänä aamuna: Tämä halusi oikaista *Aftonbladets* pääkirjoitusta, mutta Stenius, puhujan ilmoitettua olevansa Ruotsin pää-

ministeri, epäili pilaa ja haistatteli soittajalle.

Kohta Palme soitti uudelleen ja Stenius oli vastaanottavaisempi. Palme oikaisi lehden väitteen ja toivoi kohteliaasti, ettei hänen tarvitsisi enää koskaan häiritä päätoimittajaa.

Ennen kuolemaansa Stenius

suunnitteli kirjaa **Mauno Koiviston**. Se jäi tekemättä. Meidän lukijoiden onneksi Steniuksen ainutlaatuinen ääni kuuluu hänen tuotannossaan sellaisena kuin se oli.

Tapani Ritämäki

KIRJOITAJA ON YRSA STENIUSEN KUSTANTAJA FÖRLAGET-KUSTANTAMOSSA.

Musiikkia rakastava sanaleikkijä

Taloustoimittaja **Heikki Nivaro** kuoli sairaskohtaukseen 11. huhtikuuta Helsingissä. Hän oli syntynyt 21. elokuuta 1951 Salossa. Koulutukseltaan Nivaro oli ylioppilasmestronomi.

Talousaiheet kiinnostivat Nivaroa jo uran alussa *Salon Seudun Sanomissa*. Jo silloin aihevalinnoissa näkyi myös Nivaron kyky liikkua rinnan vakavissa ja kepeissä maailmoissa.

Myöhemmin hänen tiensä kulki *Uuden Suomen* kautta *Faktaan*, mistä hän piipahti Valmetin viestintäpäälliköksi. Hän kuitenkin palasi toimituspäälliköksi *Faktaan* ja lopulta *Talouselämään*, josta jäi eläkkeelle 2014.

Nivaro oli verkkojournalismin edelläkävijä. Hänen tietoteknisen osaamisestaan oli päivittäistä hyötyä verkkaisesti uutta omak-suville työtovereille. Hän oli aina valmis, aina joustava, ei koskaan väistelevä, ei koskaan yrmä.

Nivarolla oli absoluuttinen sävelkorva. Klassinen musiikki oli hänelle seesteisen nautinnon keidas.

Absoluuttinen korva hänellä oli myös sanaleikeille. Nivaro kirjoitti nopeasti, tehokkaasti, selkeästi. Ytimekäs lehtimiesproosa oli hänen tavaramerkkinsä.

Heikki muistetaan huumorintajuksena ja humanismina ihmisenä. Hän varmasti kannustaisi meitä ystäviä ja läheisiä surun keskellä myös nauramaan.

Timo Holtari ja Risto Pennanen

KIRJOITAJAT OVAT HEIKKI NIVARON TYÖTOVEREITA.

Hyvä jäsen

Journalistiliiton päivystyspuhelimet palvelevat sinua koko kesän. Liiton toimisto on heinäkuussa auki arkisin klo 8.30–15 ja kokonaan kiinni 9.7.–22.7. Lisätiedot: journalistiliitto.fi/yhteystiedot

Hyvää kesää!

Journalistförbundets jourtelefon betjänar dig hela sommaren. I juli är förbundets kansli öppet på vardagar klockan 8.30–15 förutom 9.7–22.7 då vi håller stängt.

Mera information:

journalistiliitto.fi/sv/kontakta-oss/

Ha en skön sommar!

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Bästa medlem

Etsi Xpertti

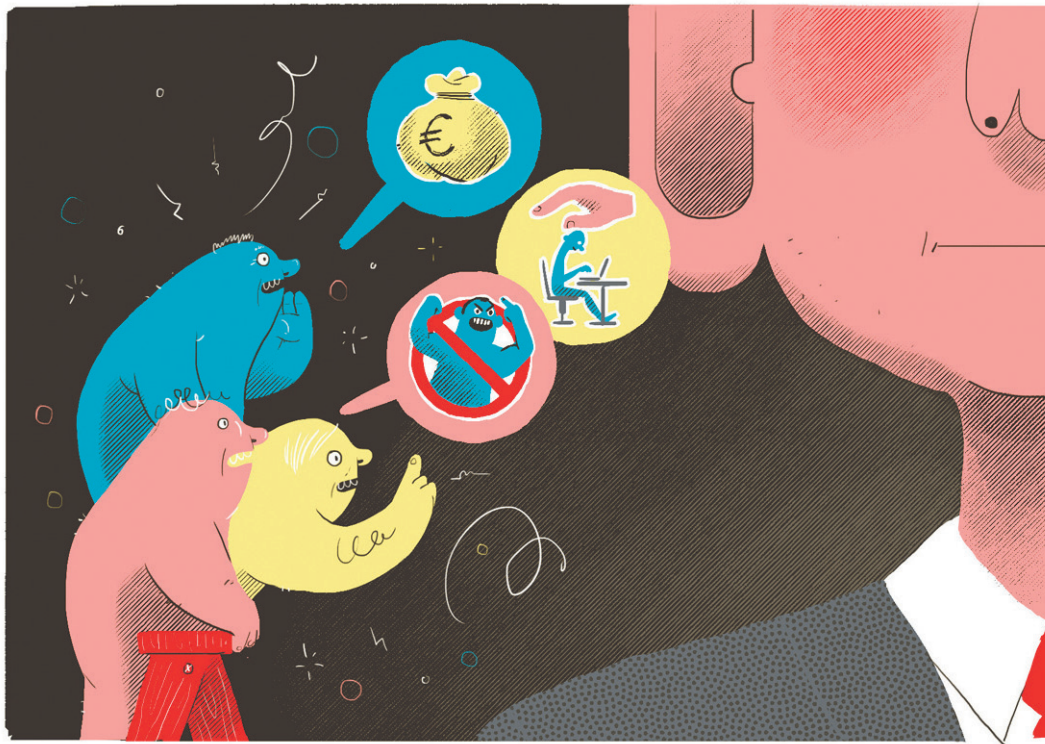
**ETSII TUTKIJAN JUTTUUSI
ILMAN HAKUSANOJA,
AVOIN KYSYMYS RIITTÄÄ.**

www.etsixpertti.fi

Palveluksessa yliopistot,
tutkimuslaitokset ja

SUOMEN AKATEMIA

Lisää rahaa, suojaa ja oikeuksia

MARJA HONKONEN, TEKSTI • TUOMAS KÄRKKÄINEN, KUVITUS

Nykyinen hallitus ei ole ollut media-alalle erityisen hyvä, sanoo Journalistiliiton puheenjohtaja Hanne Aho. Digi-aly:n alentaminen olisi tärkein parannus.

Jotta Suomi olisi parempi maa journalistille, valtion pitäisi tehdä ainakin kolme asiaa: tukea mediayhtiöiden toimintaedellytyksiä, kitkeä vihapuhetta ja korjata lakeja vastaamaan nykytoelämää. Journalistiliitto toivoo hallituksen, jos ei nykyisen niin seuraavan, tarttuvan tässä toimeen.

Nykyhallitus on myöntänyt mediatukia MTV:lle ja STT:lle, mutta koko alalle se ei ole ollut erityisen hyvä, **Hanne Aho** sanoo.

Esimerkiksi digitaalisten lehtien arvonlisäveroa ei ole laskettu, vaikka EU-päätös asiasta on valmistumassa.

Muutamassa maassa asiaan on tartuttu ennakoiden. Esimerkiksi Tanska pohtii korvaavansa

yhtiöille digi- ja alennetun printti-aly:n eron siirtymäaikana.

Toisaalta Aho arvioi, että journalismin tärkeys on kirkastunut poliitikoille kuluvalle vaalikaudella. Se on hänen mukaansa vaatinut, ikävä kyllä, alan talousvaikeudet, vihapuheen vyöryn ja kyseenalaisen vaalivaikutuksen muun muassa Yhdysvalloissa.

”Vasta niiden myötä meille itsestään selvä asia on alkanut upota päättäjiin”, Aho sanoo.

KÄYTÄNNÖN TOIMIA liitolla on ehdottaa koko joukko. Esimerkiksi journalisteihin kohdistuva uhkaaminen pitäisi lisätä lakiin rangaistuksen koventamisperusteeksi, eikä se saisi olla asianomistajarikos.

”Journalistin uhkaaminen ei ole vain henkilön uhkaamista, vaan myös sananvapauden ja perustuslain uhkaamista”, Aho perustelee.

Työttömyysturvalakia pitäisi muuttaa itsensätyöllistäjien

eduksi niin, että päivärahan työssäoloehtoa voisi kerryttää yhdistämällä yritystoimintaa ja palkkatyötä. Liitto myös haluaisi, että se voisi edustaa freelancereita neuvotteluissa.

”Kyse on palkansaajan kaltaisessa asemassa työskentelevistä henkilöistä, joilla harvoin on mahdollisuus neuvotella palkastaan”, Aho sanoo.

Suorat ja epäsuorat tuet liitto nostaisi pohjoismaiselle tasolle.

”Digi-aly:n laskeminen on tärkein ja konkreettinen toimi, jolla saadaan toimintaväljyyttä alalle”, Aho sanoo.

Nykyhallituksen arvosana journalismin puolustamisessa voi Ahon silmissä vielä nousta, mikäli mediapoliittinen ohjelma hyväksytään kesällä. Sen odotetaan ottavan kantaa muun muassa digi-alyihin.

Journalistiliiton hallitus käsittelee eduskuntavaali- ja hallitusohjelmatavoitteita 14. kesäkuuta. Seuraavat eduskuntavaalit on määrä pitää huhtikuussa. ●

NELJÄSSÄ TALOSSA YT-NEUVOTTELUJA

YT-NEUVOTTELU ovat kesäkuussa päättyneet Marva Mediassa ja Fokus Mediasa ja toukokuun lopussa Kalevassa.

Otavamedian Kodin lehtiperheessä yt-neuvottelut olivat käynnissä tämän lehden painoon mennessä.

Marva Median yt-neuvottelut päättyivät 8. kesäkuuta. Yhtiössä toteutettava rakenneuudistus johtaa 12 työpaikan vähennykseen.

Osa toteutetaan eläkejärjestelyin ja osa määräaikaissuusia karsimalla, mutta irtisanomisiltakaan ei välttyä. *Satakunnan Kansan* mukaan työpaikkansa menettää kymmenen journalistia.

Työnantajan alkuperäinen vähennysarvio oli neljätoista henkilötyövuotta. Yhtiön kustantama *Länsi-Suomen* paperilehti alkaa ensi vuoden alusta ilmestyä seitsemän sijasta viitenä päivänä ja *Raumlainen* kahden päivän sijasta yhtenä päivänä viikossa.

FOKUS MEDIAN 5. kesäkuuta päättyneiden yt-neuvottelujen seurauksena irtisanoitaan kuusi journalistia ja kaksi toimihenkilöä. Neuvottelujen alkaessa työnantajan arvio vähennystarpeeksi oli enintään yhdeksän.

Jatkossa Fokus Median tilattavat lehdet jaetaan Nuorten naisten lehtiin, Lifestyle-lehtiin ja Tekniikka-lehtiin. Designiimi jaetaan kahteen ryhmään. Työtehtävien uudelleenorganisoinnin on ilmoitettu koskevan koko henkilöstöä.

KALEVAN MEDIAT -liiketoiminnassa 29. toukokuuta päättyneiden yt-neuvottelujen tuloksena vähennetään yksi-toista henkilötyövuotta, joista yhdeksän toteutuu eläkejärjestelyillä ja muilla henkilökohtaisilla järjestelyillä.

Kalevasta ja *Lapin Kansasta* irtisanoitaan kummastakin yksi työntekijä. Neuvottelujen alussa henkilöstövaiikutuksiksi arvioitiin enimmillään 23 henkilötyövuotta.

Kalevan edellisiin yt-neuvotteluihin liittyen Oulun käräjäoikeus ratkaisi kesäkuun alussa kolme tapausta, joista kahdessa yhtiö tuomittiin perusteettomasta työsuhteen päättämisestä. Journalistiliitto aikoo valittaa kolmannelle tapaukselle. Myös se liittyy työsuhteen päättämiseen.

Nina Erho

PIRKKO LEINO-KAUKIAINEN • LEENA RISKI-CAMPBELL

NYT SE TULEE – JOURNALISTILIITON HISTORIA

Ei mikään yhden illan juttu.

Monipuolinen tietopaketti kertoo Journalistiliiton pitkän ja ilmeikkään historian (1921–2006).

Teos ilmestyy Journalismin päivänä 12.10.2018.

Tilaa kirja Editan verkkokaupasta (www.editapublishing.fi).
Ennakkotarjous Journalistiliiton jäsenille 20,00 euroa (sis. postikulut) koodilla JOURNALISTI. Voimassa 31.8.2018 asti.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

EDITA

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

*Suomen Journalistiliitto on
ammattijärjestö, jonka tehtävä on
valvoa journalistien ja journalismin
etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintä-
alan ammattilaisista, kuten toimittajista,
kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja
kustannustoimittajista.*

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti

94. vuosikerta 15. 6. 2018

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

PÄÄTOIMITTAJA
Maria Pettersson 045 6757 401

TOIMITUSSIHTEERI/
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Martinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Kai Widell 050 576 2746
Heli Saarela (vapaalla)

SÄHKÖPOSTI
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO/TRUCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA LEHTI
9/2018 aineisto 8.8.
ilmestyy 17.8.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

VARAA ILMOITUSTILASI
AJOISSA.

Ruuan alkulähteillä

Päätoimittaja Satu Koivisto rentoutuu ruokakasvien kauneuden äärellä siirtolapuutarhassa.

MINTTU-MAARIA PARTANEN, TEKSTI • LAURA OJA, KUVA

Kuisti on täynnä ruukkuja, joista puskee vihreitä lehtiä. "Viime vuonna iski hulluus, oli pakko tilata maitokahvinvärisiä cafe au lait -daalioita Hollannista", **Satu Koivisto** sanoo.

Daaliat eivät kestä Suomen talvea, joten syksyllä Koivisto kaivoi niitä käsin ylös läpimärästä mullasta. Lokakuussa näytti, että juuret homehtuvat. Helmikuussa näytti vielä huonommalta: juuret olivat rutistuneet kasaan.

"Vein kuvan niistä A-lehtien *Viherpihan* toimitukseen. Siellä voivoteltiin, ettei hyvältä näytä."

Mutta kevään valo herätti kasvit eloon, kuten niitä hoivaavat puutarhaintoilijatkin.

MÖKIN SISÄREMONTTI, julkisivun maalaaminen, lisää kasvatuslaatikoita, kukkapenkkin harvennus ja kitkeminen. Monelle suomalaiselle mökkeily tarkoittaa loputonta työleiriä.

Maku-lehden päätoimittajalle Satu Koivistolle puutarhassa puuhailu on täydellistä rentoutumista. Hetki lasten kanssa leikkimistä, eväitä omenapuiden alla, välissä vähän istuttamista ja kitkemistä.

"On lohdullinen ajatus, että tämä ei ole projekti, jolla on alku ja loppu, vaan elämäntapa."

Perhe on päättänyt, että mökillä tehdään se, mitä jaksetaan. Se riittää.

KAKSI VUOTTA sitten Koiviston kaipuu omaa pihaa kohtaan kasvoi sietämättömäksi. Puoliso ei halunnut loputonta omakotitalon korjaamista, joten perhe päätyi kompromissiin: vuonna 1934 rakennettuun siirtolapuutarhamökkiin Helsingin Herttoniemestä.

Koivisto rakastaa työtään, mutta kaipasi

vapaa-ajalleen fyysistä puuhastelua. Maatalon lapsena hän oli tottunut omavaraisuuteen, siihen että ruoka tehdään alusta asti omista raaka-aineista.

"Siinä on jotain uskomatonta, kun istuttaa siemenen, josta syntyy kukka. Luonnossa on niin paljon estetiikkaa. Esimerkiksi kypsä tomaattiterä on todella kaunis."

KESÄN AJAN perhe on kasvien suhteen omavarainen. Puutarhasta nousevat perunat, porkkanat, sipulit, salaattit ja yrtit. Parsan kanssa kysytään kärsivällisyyttä.

"Parsaa ei saa ensimmäisinä vuosina leikata, jotta juuristo vahvistuu. Parin vuoden päästä saamme ensimmäisen sadon."

"Siinä on jotain uskomatonta, kun istuttaa siemenen, josta syntyy kukka."

Oman puutarhan sadon seuraamisen jälkeen hän ymmärtää, miksi kesäkuussa *Maku*-lehden lukijat kaipaavat raparperireseptejä ja hukkuvat elokuussa omenoihin ja kesäkurpitsoihin. Vinkkejä sisältöihin voi ammentaa omasta kasvihuoneesta.

"Haluan kannustaa ihmisiä esimerkiksi yrttien kasvattamiseen. Satoa voi säilöä ja pakastaa koko vuodeksi."

Puutarhassa työskentely auttaa töistä rentoutumisen lisäksi nukkumaan.

"Edes lenkillä ei saa samaa fyysistä väsymystä kuin olemalla päivän puutarhassa. On harvinaisen hieno tunne, kun on fyysisesti niin väsynyt, että nukahtaa heti." ●

VAPAALLA

SATU KOIVISTO, 40

● Valmistunut filosofian maisteriksi journalistiikan oppiaineesta Jyväskylän yliopistosta.

● Maku, Kaneli & Sokeri ja Rakkaudella Vege -lehtien päätoimittaja Helsingistä.

● Työskennellyt aiemmin muun muassa Kotivinkin toimituspäällikkönä ja päätoimittajana Demissä ja Viini-lehdessä.

● Perheeseen kuuluvat puoliso sekä 2- ja 6-vuotiaat lapset.

● Harrastaa siirtolapuutarhamökkeilyn lisäksi juoksua ja aikuisbalettia. Kirjoittanut kaksi ruokakirjaa: Gastronaatti eli kuinka rakastua rippeisiin ja Gastronaatti – Kuinka rakastua ruoanlaittoon.

◀ **Itse kasvatettu.** Leikkokukkien lisäksi Satu Koivisto kasvatkaa siirtolapuutarhasaan ruokakasveja. ”Esimerkiksi oman kasvihuoneen kurkku on uskomattoman makea ja rapea verrattuna kaupan kurkkuun.”

Toimitus kiittää päätoimittaja Markku Lappalaista palvelusvuosista ja päästää innokkaan luontokuvaajan siirtymään päätoimiseksi lepakkomieheksi.

Hyvää kesää myös kaikille lukijoille!

